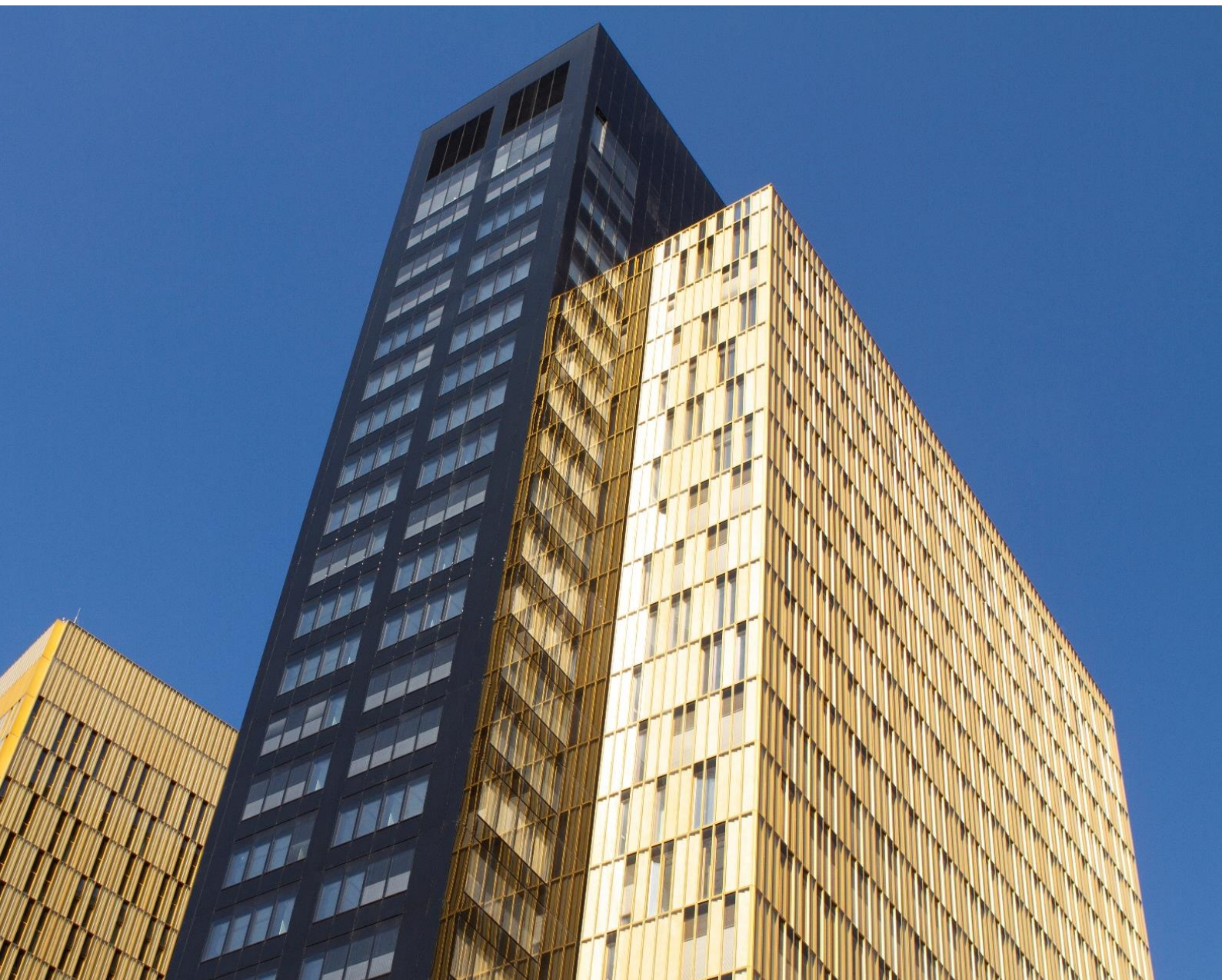

Tematický list

Naléhavé řízení o předběžné otázce a zrychlené řízení

Předmluva

Článek 23a statutu Soudního dvora Evropské unie¹ za účelem rychlejšího projednání věcí, které to vyžadují, stanoví:

„Jednací řád může upravit zrychlené řízení a, v souvislosti se žádostmi o rozhodnutí o předběžné otázce týkajícími se prostoru svobody, bezpečnosti a práva, naléhavé řízení.

V těchto řízeních lze pro předkládání spisů nebo písemných vyjádření stanovit kratší lhůtu, než je lhůta stanovená v článku 23, a odchylně od čl. 20 čtvrtého pododstavce lze stanovit, že věc bude projednána bez stanoviska generálního advokáta.

V naléhavém řízení lze mimoto omezit okruh účastníků řízení a ostatních zúčastněných uvedených v článku 23 oprávněných předkládat spisy nebo písemná vyjádření a v případech mimořádné naléhavosti lze upustit od písemné části řízení.“

Zrychlené řízení existuje od roku 2000 a v současnosti je upraveno článkem 105 a následujícími jednacího řádu Soudního dvora², pokud jde o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, a dále článkem 133 a následujícími uvedeného jednacího řádu, jde-li o přímé žaloby³. Zrychlené řízení totiž může být uplatněno bez ohledu na druh řízení v případě, že povaha věci vyžaduje, aby byla projednána bez zbytečného odkladu⁴.

Návrh na projednání věci ve zrychleném řízení podává předkládající soud v případě řízení o předběžné otázce a žalobce nebo žalovaný v případě přímé žaloby. O žádosti rozhoduje předseda Soudního dvora poté, co vyslechne soudce zpravodaje, generálního advokáta a případně dalšího účastníka řízení. Výjimečně může předseda Soudního dvora rovněž rozhodnout, že zrychlené řízení uplatní bez návrhu. Rozhodnutí o přípustnosti nebo o zamítnutí zrychleného řízení má formu usnesení předsedy Soudního dvora. V období od ledna 2019 do června 2023 se však v případě neexistence rozhodnutí formou usnesení uvádí odůvodnění přípustnosti či zamítnutí až v rozhodnutí o ukončení řízení.

Naléhavé řízení o předběžné otázce je novější, neboť bylo zavedeno roku 2008 v reakci na rozšíření pravomocí Unie a Soudního dvora týkajících se prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Vzhledem k obzvláště citlivé povaze této oblasti se totiž jevilo nutným zavést zvláštní výjimečný postup, který by v případě potřeby umožnil ochranu

¹ [Konsolidované znění Protokolu \(č. 3\) o statutu Soudního dvora Evropské unie](#), připojeného ke Smlouvám, ve znění pozdějších předpisů.

² Jednací řád Soudního dvora ze dne 25. září 2012 (Úř. věst. 2012, L 265, s. 1), ve znění pozměněném dne 18. června 2013 (Úř. věst. 2013, L 173, s. 65), dne 19. července 2016 (Úř. věst. 2016, L 217, s. 69), dne 9. dubna 2019 (Úř. věst. 2019, L 111, s. 73), dne 26. listopadu 2019 (Úř. věst. 2019, L 316, s. 103) a dne 2. července 2024 (Úř. věst. L, 2024/2094).

³ V tomto ohledu je třeba poznamenat, že článek 151 jednacího řádu Tribunálu ze dne 4. března 2015 (Úř. věst. 2015, L 105, s. 1) taktéž stanoví možnost projednání ve zrychleném řízení „[s] ohledem na zvláštní naléhavost a okolnosti věci“.

⁴ V novém jednacím řádu Soudního dvora byla formulace „mimořádné naléhavé“, kterou používal předchozí jednací řád, nahrazena formulací „bez zbytečného odkladu“.

dotčených zájmů. Na rozdíl od zrychleného řízení, které lze použít ve všech oblastech unijního práva a pro všechny druhy řízení, je naléhavé řízení o předběžné otázce, upravené v článku 107 a následujících jednacího řádu Soudního dvora, určeno pouze pro řízení o předběžné otázce, která se týkají jedné nebo více otázek v oblastech upravených v hlavě V části třetí Smlouvy o fungování Evropské unie (Smlouva o FEU), jež se vztahuje na prostor svobody, bezpečnosti a práva.

O tom, zda návrhu předkládajícího soudu o projednání věci v naléhavém řízení bude vyhověno, rozhoduje senát, který pro tento účel volí Soudní dvůr a jehož rozhodnutí neobsahuje odůvodnění. Nicméně v případě, že je žádosti o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce vyhověno, Soudní dvůr při rozhodování ve věci samé často shrne argumenty předkládajícího soudu, jež projednání věci v naléhavém řízení odůvodňují. Mimoto v případě, že předkládající soud žádost o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce nepodá, avšak toto řízení se na první pohled jeví jako vhodné, se předseda Soudního dvora může obrátit na příslušný senát s žádostí, aby posoudil nezbytnost projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce, které pak lze uplatnit bez návrhu.

Dále je třeba poukázat na to, že právní předpisy upravující zrychlené řízení a naléhavé řízení o předběžné otázce podrobněji neupřesňují okolnosti, za kterých se tato řízení použijí. V tomto ohledu pouze čl. 267 čtvrtý pododstavec SFEU výslovně zmiňuje situaci, jež vyžaduje, aby Soudní dvůr rozhodl „v co nejkratší lhůtě“, vystane-li předběžná otázka při jednání, které se týká osoby ve vazbě. Vzhledem k neexistenci dalších upřesnění je cílem tohoto přehledu představit věci, z nichž je patrný procesní přístup volený Soudním dvorem, které umožňují porozumět možným důvodům pro použití naléhavého řízení o předběžné otázce nebo zrychleného řízení.

Vzhledem k tomu, že první tematický list pochází z roku 2019, je účelem této aktualizace doplnit stávající výběr o 15 novějších rozhodnutí, z nichž 10 se týká naléhavého řízení o předběžné otázce a 5 zrychleného řízení a která poskytují řadu upřesnění týkajících se použití těchto dvou řízení.

Seznam citovaných aktů

ÚMLUVA

Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, vypracovaná na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii, podepsaná v Bruselu dne 26. července 1995 a připojená k aktu Rady ze dne 26. července 1995 (Úř. věst. 1995, C 316, s. 48; Zvl. vyd. 19/01, s. 9)

NAŘÍZENÍ

Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. 2003, L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 273/2004 ze dne 11. února 2004 o prekursorech drog (Úř. věst. 2004, L 47, s. 1; Zvl. vyd. 15/08, s. 46), ve znění nařízení (EU) č. 1258/2013 ze dne 20. listopadu 2013 (Úř. věst. 2013, L 330, s. 21)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex) (Úř. věst. 2009, L 243, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 610/2013 ze dne 26. června 2013 (Úř. věst. 2013, L 182, s. 1)

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31)

SMĚRNICE

Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. 1992, L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102)

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o [zneužívajících ujednáních] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES ze dne 6. listopadu 2001 o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků (Úř. věst. 2001, L 311, s. 67; Zvl.

vyd. 13/27, s. 69), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 27/2004 ze dne 31. března 2004 (Úř. věst. 2013, L 136, s. 1)

Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny (Úř. věst. 2003, L 251, s. 12; Zvl. vyd. 19/06, s. 224)

Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (Úř. věst. 2004, L 16, s. 44; Zvl. vyd. 19/06, s. 272)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. 2008, L 348, s. 98)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 2010, L 20, s. 7)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepřelované znění) (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9, dále jen „kvalifikační směrnice“)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepřelované znění) (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepřelované znění) (Úř. věst. 2013, L 180, s. 96)

ROZHODNUTÍ

Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34)

Rozhodnutí Komise 2006/928/ES ze dne 13. prosince 2006, kterým se zřizuje mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Rumunska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci (Úř. věst. 2006, L 354, s. 56)

Rozhodnutí Evropské rady 2011/199/EU ze dne 25. března 2011, kterým se mění článek 136 Smlouvy o fungování Evropské unie, pokud jde o mechanismus stability pro členské státy, jejichž měnou je euro (Úř. věst. 2011, L 91, s. 1)

Prováděcí rozhodnutí Komise **(EU) 2015/789** ze dne 18. května 2015 o opatřeních proti zavlečení organismu *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) do Unie a proti jeho rozšiřování na území Unie (Úř. věst. 2015, L 125, s. 36)

Obsah

PŘEDMLUVA	3
SEZNAM CITOVANÝCH AKTŮ	5
I. NALÉHAVÉ ŘÍZENÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE.....	9
1. Oblast působnosti naléhavého řízení o předběžné otázce	9
2. Důvody pro projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce	11
2.1. Nebezpečí zhoršení vztahu mezi rodičem a dítětem.....	11
2.2. Odnětí svobody	16
2.3. Nebezpečí porušení základních práv	26
II. ZRYCHLENÉ ŘÍZENÍ.....	33
1. Důvody pro projednání věci ve zrychleném řízení.....	33
1.1. Povaha a citlivost oblasti výkladu, která je předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce	33
1.2. závažnost právní nejistoty, jež je předmětem řízení o předběžné otázce...	34
1.3. Zbavení osobní svobody žalobce	41
1.4. Rodinný prvek	43
1.5. Nebezpečí porušení základních práv	44
1.6. Hmotná nouze	48
1.7. Nebezpečí závažných škod na životním prostředí	49
1.8. Riziko, že trestné činy zůstanou nepotrestány, ve velkém počtu věcí	51
2. Vztah mezi zrychleným řízením v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti a předběžnými opatřeními přijatými v řízení o předběžných opatřeních.....	53

I. Naléhavé řízení o předběžné otázce

1. Oblast působnosti naléhavého řízení o předběžné otázce

*Usnesení ze dne 22. února 2008, Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:116](#))*⁵

„Zrychlené řízení“

V této věc požádal Oberlandesgericht Stuttgart (vrchní zemský soud ve Stuttgartu, Německo) v únoru roku 2008 Soudní dvůr o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení, neboť mělo brzy skončit uvěznění žalobce v původním řízení na německém území a bylo navíc možné, že tento žalobce dosáhne předčasného propuštění na svobodu.

Předseda Soudního dvora poukázal na to, že články jednacího řádu upravující naléhavé řízení o předběžné otázce, o jejichž uplatnění předkládající soud požádal předem, měly vstoupit v platnost až ke dni 1. března 2008. Na projednávanou věc tedy vzhledem k tomu, že byla předložena před tímto datem, nemohlo být naléhavé řízení o předběžné otázce uplatněno. Předseda Soudního dvora nicméně rozhodl, že v duchu spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem je návrh na projednání věci v rámci naléhavého řízení o předběžné otázce třeba vykládat tak, že směřuje k podstatnému zkrácení doby, která je pro projednání této věci nezbytná, a mít proto za to, že se jedná o návrh na její projednání ve zrychleném řízení o předběžné otázce⁶.

Usnesení ze dne 6. května 2014, G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#))

„Zrychlené řízení“

V této věci bylo v Německu zahájeno trestní řízení proti osobě, která prodávala rostlinné směsi obsahující syntetické kanabinoidy. Jelikož se v době rozhodné z hlediska skutečností původního řízení (mezi lety 2010 a 2011) na tyto látky nevztahoval německý zákon o omamných látkách⁷, uplatnil Landgericht Itzehoe (zemský soud v Itzehoe, Německo) právní předpis upravující obchod s léčivými přípravky⁸, který provádí směrnici 2001/83⁹. Dospěl k závěru, že prodej těchto výrobků je uváděním nebezpečných léčivých přípravků na trh, a dotyčnému proto uložil trest odnětí svobody.

⁵ Viz rovněž rozsudek ze dne 17. července 2008 (velký senát), Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:437](#)).

⁶ Viz dále v části II tohoto přehledu, nadepsané „Zrychlené řízení“, kapitola s názvem „1.1 Povaha a citlivost oblasti výkladu, která je předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce“.

⁷ Betäubungsmittelgesetz (zákon o omamných látkách).

⁸ Gesetz zur Änderung arzneimittelrechtlicher und anderer Vorschriften (zákon o změně právní úpravy léčivých přípravků a dalších předpisů) ze dne 17. července 2009 (BGBl. 2009 I, s. 1990).

⁹ Směrnice 2001/83/ES.

Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo), k němuž byl podán opravný prostředek Revision, měl za to, že řešení sporu v původním řízení závisí na skutečnosti, zda lze sporné výrobky skutečně kvalifikovat jako „léčivé přípravky“ ve smyslu směrnice 2001/83. Soudnímu dvoru proto v tomto ohledu položil předběžnou otázku. Mimoto požádal, aby věc byla projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce, přičemž uvedl, že pokud by Soudní dvůr odpověděl na jeho otázku tak, že tyto výrobky nejsou léčivými přípravky, znamenalo by to, že dotyčný nemohl být v projednávané věci trestně odpovědný, a byl tedy ve vazbě držen neprávem.

Soudní dvůr rozhodl, že návrhu na uplatnění naléhavého řízení o předběžné otázce nelze vyhovět, neboť směrnice 2001/83 byla přijata na základě článku 95 ES, nyní článek 114 SFEU, který je součástí hlavy VII třetí části Smlouvy o FEU. Naléhavé řízení o předběžné otázce je přitom vyhrazeno jen pro žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, které se týkají jedné nebo více otázek z oblastí upravených v hlavě V třetí části Smlouvy o FEU. Předseda Soudního dvora nicméně bez návrhu rozhodl, že věc bude projednána ve zrychleném řízení o předběžné otázce¹⁰.

Usnesení ze dne 1. prosince 2023, EV (Prekursory drog) (C-174/22, [EU:C:2023:947](#))

„Řízení o předběžné otázce – Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora – Prekursory drog – Rámcové rozhodnutí 2004/757/SVV – Článek 2 odst. 1 písm. d) – Osoba zapojená do převážení a distribuce prekursorů používaných k nedovolené výrobě nebo zhotovení drog – Nařízení (ES) č. 273/2004 – Uvedené látky – Článek 2 – Pojem ‚hospodářský subjekt‘ – Článek 8 odst. 1 – Okolnosti, které naznačují, že uvedené látky mohou být zneužity při nedovolené výrobě omamných nebo psychotropních látek – Povinnost oznámení těchto okolností – Pojem ‚okolnost‘ – Rozsah“

V roce 2018 při policejní kontrole ve Varně (Bulharsko) bylo u EV zjištěno mimo jiné držení toluenu, látky používané při výrobě metamfetaminu. Následně Okražen sad-Varna (oblastní soud ve Varně, Bulharsko) uznal EV vinným z trestného činu držení, bez příslušného povolení, prekursorů drog za účelem jejich distribuce a odsoudil jej k trestu odnětí svobody v délce dvou let a pokutě ve výši 20 000 BGN (přibližně 10 200 eur). EV podal kasační stížnost k Varhoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud, Bulharsko), v níž zejména namítl, že skutek, z něhož byl obviněn, nelze kvalifikovat jako uvedený trestný čin. Konkrétně tvrdí, že toluen je látkou spadající do kategorie 3 přílohy I nařízení č. 273/2004, jejíž držení nepodléhá ani schválení, ani registraci. V této souvislosti vyjádřil Varhoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud) pochybnosti o výkladu nařízení č. 273/2004 a rozhodl se položit Soudnímu dvoru předběžnou otázku. Kromě toho požádal o uplatnění naléhavého řízení o předběžné otázce.

Soudní dvůr, podobně jako ve věci G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#)), žádost zamítl s odůvodněním, že nařízení č. 273/2004, o jehož výklad se v projednávané věci jednalo,

¹⁰ Viz dále v části II tohoto přehledu, nadepsané „Zrychlené řízení“, kapitola s názvem „1.2 Zvláštní závažnost právní nejistoty, jež je předmětem řízení o předběžné otázce“.

spadá do hlavy VII třetí části Smlouvy o FEU, zatímco naléhavé řízení o předběžné otázce je vyhrazeno pouze pro žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se jedné nebo více oblastí uvedených v hlavě V této třetí části, které se týkají prostoru svobody, bezpečnosti a práva.

2. Důvody pro projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce

2.1. Nebezpečí zhoršení vztahu mezi rodičem a dítětem

Rozsudek ze dne 22. prosince 2010, Aguirre Zarraga (C-491/10 PPU, [EU:C:2010:828](#))

„Justiční spolupráce v občanských věcech – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Příslušnost, uznávání a výkon rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti – Rodičovská zodpovědnost – Právo péče o dítě – Únos dítěte – Článek 42 – Výkon rozhodnutí nařizujícího navrácení dítěte, které bylo vydáno příslušným (španělským) soudem – Pravomoc (německého) soudu výkonu zamítnout výkon uvedeného rozhodnutí v případě závažného porušení práv dítěte“

V projednávané věci španělský státní příslušník a německá státní příslušnice, rodiče nezletilé dcery, zahájili rozvodové řízení ve Španělsku, jež bylo místem obvyklého bydliště rodiny. V této souvislosti bylo výhradní právo péče o dceru prozatímne přiznáno otci dítěte, neboť se jevílo, že je lépe schopen zajistit zachování rodinného prostředí dítěte, jelikož matka vyjádřila přání usadit se v Německu se svým novým partnerem. Dítě se nicméně poté, co strávilo léto v novém bydlišti své matky v Německu, již do Španělska nevrátilo. Ve Španělsku i v Německu zahájili rodiče několik řízení s různými cíli, zejména s cílem dosáhnout návratu dítěte do Španělska, uznání a výkonu španělských soudních rozhodnutí v Německu a konečného přiznání práva péče o dceru.

V této souvislosti Oberlandesgericht Celle (Vrchní zemský soud v Celle, Německo) položil Soudnímu dvoru několik otázek týkajících se výkladu článku 42 nařízení č. 2201/2003, nadepsaného „Navrácení dítěte“¹¹.

Soudní dvůr i bez návrhu rozhodl, že věc bude projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce. V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že uznává naléhavost rozhodnutí v situacích přemístění dítěte zejména tehdy, kdy by odloučení dítěte od rodiče, kterému bylo předtím přiznáno právo péče, i když jen předběžně, mohlo zhoršit nebo poškodit jejich vztahy, a způsobit duševní újmu. Při uplatnění této judikatury na daný případ Soudní dvůr uvedl, že dotyčné dítě je od otce odloučeno déle než dva roky a že z důvodu vzdálenosti a napjatých vztahů mezi rodiči existuje vážné a konkrétní nebezpečí úplné absence styků dítěte s otcem po dobu řízení před předkládajícím soudem. Podle Soudního dvora by za těchto okolností projednání žádosti v běžném

¹¹ Nařízení (ES) č. 2201/2003.

řízení mohlo závažně či dokonce nenapravitelně narušit vzájemné vztahy mezi otcem a dcerou, jakož i dále ohrozit začlenění dítěte do rodinného a sociálního prostředí v případě jeho navrácení do Španělska.

Rozsudek ze dne 22. prosince 2010, Mercredi (C-497/10 PPU, [EU:C:2010:829](#))

„Justiční spolupráce v občanských věcech – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Věci manželské a rodičovská zodpovědnost – Dítě nesezdaných rodičů – Pojem ‚obvyklé bydliště‘ kojence – Pojem ‚právo péče o dítě‘ “

Ve sporu v původním řízení proti sobě stáli britský státní příslušník a francouzská státní příslušnice ve věci péče o dceru. V projednávané věci matka s dítětem, kterému byly dva měsíce, opustily Spojené království, místo obvyklého bydliště dítěte, a odebraly se na ostrov Réunion (Francie), aniž by o tom otec dítěte byl předem informován. Toto přemístění bylo nicméně legální, jelikož matka dítěte byla v dané době jediným nositelem práva péče o dítě. Následně rodiče zahájili řízení ve Spojeném království a ve Francii, a to zejména za účelem přiznání rodičovské zodpovědnosti a určení obvyklého bydliště dítěte. I když se se francouzský soud v těchto otázkách vyslovil ve prospěch matky, měl Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [odvolací soud (Anglie a Wales) (občanskoprávní oddělení), Spojené království] v tomto ohledu za to, že je nezbytné vymezit, který soud je příslušný podle unijního práva, což vyžaduje, aby Soudní dvůr vyjasnil kritéria umožňující určit obvyklé bydliště dítěte, upravená v člancích 8 a 10 nařízení č. 2201/2003.

Uvedený soud tudíž Soudnímu dvoru podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a rovněž navrhl, aby věc byla projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce. Na podporu uvedeného návrhu předkládající soud uvedl, že dokud nebude příslušný soud určen, nelze projednat návrhy podané otcem směřující k vydání rozhodnutí, které by mu umožnilo udržovat vztahy s jeho dítětem. Soudní dvůr rozhodl, že naléhavé řízení o předběžné otázce uplatní, přičemž zdůraznil, že se tato věc týká dítěte ve věku jednoho roku a čtyř měsíců, které je od svého otce odloučeno již více než rok. Vzhledem k tomu, že dítě bylo z hlediska svého vývoje v citlivém věku, měl Soudní dvůr za to, že by prodlužování této situace, která se nadto vyznačuje značnou vzdáleností mezi bydlišti otce a dítěte, mohlo vážně poškodit jejich budoucí vztah.

Rozsudek ze dne 26. dubna 2012, Health Service Executive (C-92/12 PPU, [EU:C:2012:255](#))

„Příslušnost a uznávání a výkon rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Nezletilé dítě, které má obvyklé bydliště v Irsku, kde bylo opakovaně umístěno do péče – Agresivní chování, které je nebezpečné pro samo dítě – Rozhodnutí o umístění dítěte do uzavřeného zařízení v Anglii – Rozsah věcné působnosti nařízení – Článek 56 – Konzultační a schvalovací postup – Povinnost uznat nebo prohlásit vykonatelnost

rozhodnutí o umístění dítěte do uzavřeného zařízení – Předběžná opatření – Naléhavé řízení o předběžné otázce“

V této věci nařídil High Court (Vrchní soud, Irsko), na který se obrátil orgán odpovědný za děti v opatrovnictví irského státu, umístění dítěte irské státní příslušnosti do uzavřené ústavní péče ve Spojeném království, tedy v zemi pobytu jeho matky. Zdravotnickí odborníci měli totiž za to, že v Irsku neexistuje žádné zařízení, které by odpovídalo zvláštním potřebám tohoto dítěte týkajícím se ochrany.

Jelikož se High Court (Vrchní soud) musel vyjádřit k ponechání dítěte v dotyčném zařízení, položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku, zda rozhodnutí, které přijal, spadá do rozsahu působnosti nařízení č. 2201/2003 a zda toto rozhodnutí musí být před svým vykonáním v dožádaném členském státě v tomto státě uznáno a prohlášeno za vykonatelné.

Uvedený soud rovněž požádal o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce a Soudní dvůr žádosti vyhověl. V tomto ohledu poukázal předkládající soud na to, že dítě bylo proti své vůli z ochranných důvodů umístěno do uzavřené ústavní péče. Dále předkládající soud zdůraznil, že jeho vlastní příslušnost závisí na použitelnosti nařízení č. 2201/2003 na původní řízení, a proto na odpovědi na předběžné otázky, které předložil. Kromě toho předkládající soud v návaznosti na žádost Soudního dvora¹² o vysvětlení uvedl, že situace dítěte vyžaduje naléhavá opatření. Dítě se totiž blížilo plnoletosti, po jejímž dosažení už nemělo spadat do pravomoci předkládajícího soudu. Jeho stav navíc vyžadoval krátkodobé umístění do uzavřeného zařízení a použití programu omezené a postupně se rozšiřující svobody s cílem umožnit umístění dítěte u jeho rodiny v Anglii.

Usnesení ze dne 10. dubna 2018, CV (C-85/18 PPU, [EU:C:2018:220](#))

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora – Justiční spolupráce v občanských věcech – Příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti – Péče o dítě – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Články 8, 10 a 13 – Pojem ‚obvyklé bydliště‘ dítěte – Rozhodnutí vydané soudem členského státu o místu bydliště dítěte – Neoprávněné odebrání [protiprávní přemístění] nebo zadržení – Příslušnost v případech únosu dítěte“

Ve sporu v původním řízení, jež se týkalo určení místa bydliště dítěte a úpravy výživného, proti sobě stáli dva rumunští státní příslušníci žijící v Portugalsku. Po rozluce páru a poté, co matka opustila společné bydliště, zůstalo dítě žít se svým otcem. Nicméně poté, co matka podala návrh na svěřeni dítěte do její péče, otec dítěte odjel do Rumunska a dítě odvezl s sebou. Rumunské soudy, na které se obrátila matka, již bylo dítě mezitím svěřeno do prozatímní péče, tedy nařídily navrácení dítěte do Portugalska z důvodu jeho

¹² Žádost podaná na základě čl. 104 odst. 5 jednacího řádu Soudního dvora (nyní, od 25. září 2012, čl. 101 odst. 1 jednacího řádu).

protiprávního přemístění. Otec nicméně taktéž podal žalobu, k Judecătoria Oradea (soud prvního stupně v Oradeji, Rumunsko), jež zněla na určení místa bydliště dítěte v místě otcova bydliště v Rumunsku a na uložení povinnosti platit výživné matce dítěte.

Posledně jmenovaný soud uvedl, že především musí rozhodnout o námitce nepřislušnosti vznesené matkou dítěte v tomto řízení a že je v této souvislosti nezbytné, aby od Soudního dvora obdržel upřesnění týkající se pojmu „obvyklé bydliště“, uvedeného v čl. 8 odst. 1 nařízení č. 2201/2003.

Soudní dvůr i bez návrhu rozhodl, že věc bude projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce. V tomto ohledu připomněl, že uznává naléhavost rozhodnutí v situacích přemístění dítěte zejména, pokud odloučení dítěte od rodiče může zhoršit nebo poškodit jejich stávající nebo budoucí vztahy a způsobit nenapravitelnou újmu. Při uplatnění této judikatury v projednávané věci poukázal Soudní dvůr na to, že dítě ve věku 7 let žilo se svým otcem v Rumunsku téměř dva roky a bylo odloučeno od své matky žijící v Portugalsku, se kterou udržovalo pouze telefonický kontakt jednou za měsíc. Podle Soudního dvora by za těchto okolností a vzhledem k tomu, že dítě bylo z hlediska svého vývoje v citlivém věku, mohlo pokračování situace závažně, či dokonce nenapravitelně narušit jeho vztah s matkou. Mimoto vzhledem k tomu, že jeho sociální a rodinné začlenění v členském státě jeho současného bydliště bylo již dostatečně rozvinuté, pokračování této situace by mohlo dále ohrozit jeho začlenění v případě navrácení do Portugalska.

Rozsudek ze dne 24. března 2021, MCP (C-603/20 PPU, [EU:C:2021:231](#))

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Soudní spolupráce v občanských věcech – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Článek 10 – Příslušnost ve věci rodičovské zodpovědnosti – Únos dítěte – Příslušnost soudů členského státu – Územní rozsah – Přemístění dítěte do třetího státu – Obvyklé bydliště získané v tomto třetím státě“

Spor ve věci v původním řízení vedený ve Spojeném království se vedl mezi otcem malého dítěte a jeho matkou, která se přestěhovala do Indie, kde dítě žije se svou babičkou z matčiny strany, a týkal se návratu dítěte do Spojeného království a práva otce na styk s dítětem.

Matka před High Court of Justice (England & Wales), Family Division, [Vyšší soud (Anglie a Wales), oddělení pro rodinné záležitosti, Spojené království] napadla příslušnost soudů Anglie a Walesu k projednání návrhu otce z důvodu, že dítě již nemá obvyklé bydliště ve Spojeném království. Uvedený soud měl za to, že je třeba posoudit jeho příslušnost na základě článku 10 nařízení č. 2201/2003¹³. Položil tedy Soudnímu dvoru otázku, zda toto ustanovení musí být vykládáno v tom smyslu, že pokud dítě získalo obvyklé bydliště ve třetím státě poté, co bylo do tohoto státu uneseno, zůstávají soudy členského státu, ve

¹³ Nařízení (ES) č. 2201/2003.

kterém dítě mělo obvyklé bydliště bezprostředně před únosem, příslušné bez časového omezení.

Předkládající soud rovněž požádal o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce a Soudní dvůr mu vyhověl. V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že pokud jde o kritérium naléhavosti, vzhledem k tomu, že malé dítě žije od října 2018 trvale v Indii, vyjma krátkého pobytu ve Spojeném království, existuje riziko, že pokračování této situace vážně, či dokonce nezvratně naruší vztah mezi dítětem a jeho otcem, či dokonce mezi dítětem a jeho oběma rodiči. Tato situace může nenapravitelně poškodit jeho emoční a psychologický vývoj obecně, a to zejména s ohledem na skutečnost, že dítě je z hlediska svého vývoje v citlivém věku. Vzhledem k tomu, že rodinné a sociální začlenění dítěte ve třetím státě, ve kterém má podle zjištění předkládajícího soudu své současné obvyklé bydliště, již pokročilo, pokračování této situace může mimoto dále ohrozit začlenění dítěte do jeho rodinného a sociálního prostředí při případném návratu do Spojeného království.

Rozsudek ze dne 18. dubna 2023, Afrin (C-1/23 PPU, [EU:C:2023:296](#))

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví – Přistěhovalecká politika – Směrnice 2003/86/ES – Právo na sloučení rodiny – Článek 5 odst. 1 – Podání žádosti o vstup a pobyt za účelem uplatnění práva na sloučení rodiny – Právní úprava členského státu, stanovící povinnost pro rodinné příslušníky osoby usilující o sloučení rodiny podat žádost výhradně na příslušném diplomatickém zastoupení tohoto členského státu – Nemožnost nebo nadměrná obtížnost dostavit se na uvedené diplomatické zastoupení – Listina základních práv Evropské unie – Články 7 a 24“

Spor v původním řízení se vedl mezi syrskými státními příslušníky a jejich nezletilými dětmi a belgickým státem ohledně odmítnutí ze strany uvedeného státu zaregistrovat žádost o vstup a pobyt v rámci sloučení rodiny, kterou podala matka s dětmi.

Tribunal de première instance francophone de Bruxelles (frankofonní soud prvního stupně v Bruselu, Belgie) se proto snažil zjistit, zda toto odmítnutí narušuje užitečný účinek směrnice 2003/86 o sloučení rodiny¹⁴ nebo zda porušuje základní práva¹⁵, která má uvedená směrnice chránit.

Předkládající soud rovněž požádal o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce. Na podporu své žádosti se uvedený soud dovolával důvodů týkajících se bezpečnostní situace v Sýrii a skutečnosti, že opožděné rozhodnutí o registraci žádosti o vstup a pobyt z důvodu sloučení rodiny by mohlo toto sloučení ztížit, jelikož belgické

¹⁴ Směrnice 2003/86/ES.

¹⁵ Patří sem právo na respektování soukromého a rodinného života, zaručené v článku 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), právo na zohlednění nejlepšího zájmu dítěte, jakož i právo posledně jmenovaného pravidelně udržovat osobní vztahy se svými oběma rodiči, zakotvené v článku 24 Listiny.

právo stanoví zvýšené požadavky v případě, že je žádost o sloučení rodiny podána po uplynutí jednoho roku od přiznání postavení uprchlíka osobě usilující o sloučení rodiny.

Soudní dvůr obdobně použil judikaturu v oblasti únosu dítěte a uvedl, že pokud jde o podmínku naléhavosti, z předkládacího rozhodnutí zejména vyplývá, že nezletilé děti A a B jsou odloučeny od svého otce po dobu delší než tři roky a prodloužení této situace, které vyplývá z neprovedení registrace žádosti ze září 2022, by mohlo vážně poškodit budoucí vztah těchto dětí k jejich otci. Za těchto podmínek Soudní dvůr vyhověl žádosti o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce.

2.2. Odnětí svobody

Rozsudek ze dne 30. listopadu 2009 (velký senát), Kadzoev (C-357/09 PPU, [EU:C:2009:741](#))

„Vízová, azylová a přistěhovalecká politika a jiné politiky týkající se volného pohybu osob – Směrnice 2008/115/ES – Navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí – Článek 15 odst. 4 až 6 – Doba zajištění – Zohlednění doby, během které byl výkon rozhodnutí o vyhoštění pozastaven – Pojem „reálný předpoklad pro vyhoštění““

Bulharské orgány, jež zadržely jistého člověka bez dokladů totožnosti, který tvrdil, že se narodil v Čečensku, dotyčného umístily do zvláštního střediska pro dočasné umístění cizinců do doby, než bude vykonáno opatření vrácení na hranici, jež vůči němu bylo přijato. Pro výkon tohoto opatření musely nicméně být opatřeny dokumenty nezbytné pro cestu do zahraničí. O tři roky později však tyto dokumenty stále nebyly získány. Kromě toho dotyčný podal žádosti o azyl, jakož i žádosti o nahrazení opatření zajištění mírnějším opatřením, jež byly všechny zamítnuty.

V této souvislosti se ředitel správy odpovědné za uvedené středisko pro dočasné umístění obrátil na Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii, Bulharsko), aby z úřední povinnosti rozhodl o opatřeních, která mají být v reakci na toto zajištění přijata. Tento soud zaprvé uvedl, že před změnou bulharského zákona o cizincích¹⁶ za účelem provedení směrnice 2008/115¹⁷ nebyla doba zajištění ve středisku pro dočasné umístění nijak omezena. A zadruhé konstatoval, že nejsou stanoveny žádná přechodná pravidla pro situace, ve kterých byla rozhodnutí přijata před touto změnou. Rozhodl se tudíž Soudnímu dvoru položit předběžnou otázku týkající se výkladu čl. 15 odst. 4 až 6 směrnice 2008/115.

Předkládající soud rovněž požádal o uplatnění naléhavého řízení o předběžné otázce, přičemž uvedl, že v této věci vyvstává otázka, zda je třeba dotyčného v zajištění

¹⁶ Zákon za chuždencite v Republika Balgaria (zákon o cizincích v Bulharské republice) (DV č. 153 z roku 1998), ve znění ze dne 15. května 2009 (DV č. 36 z roku 2009).

¹⁷ Směrnice 2008/115/ES.

ponechat, nebo jej propustit. V tomto ohledu, pokud by bylo uznáno, že co se zajištění týče, neexistuje „reálný předpoklad pro vyhoštění“ ve smyslu čl. 15 odst. 4 směrnice 2008/115, bylo by třeba v souladu s tímto ustanovením nařídit bezodkladné propuštění dotyčné osoby. S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr rozhodl žádosti o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce vyhovět.

Rozsudek ze dne 17. března 2016, Mirza (C-695/15 PPU, [EU:C:2016:188](#))

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Nařízení (ES) č. 604/2013 – Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu – Čl. 3 odst. 3 – Právo členských států na vrácení žadatele do bezpečné třetí země – Článek 18 – Povinnosti členského státu příslušného k posuzování žádosti v případě přijetí žadatele zpět – Směrnice 2013/32/EU – Společná řízení pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany – Posuzování žádostí o mezinárodní ochranu“

Pákistánský státní příslušník přicházející ze Srbska vstoupil na území Maďarska a v tomto členském státě podal první žádost o mezinárodní ochranu. Tento státní příslušník nicméně opustil místo pobytu, které mu bylo určeno maďarskými orgány, a tak bylo posuzování jeho žádosti zastaveno z důvodu, že tímto vzal svou žádost konkludentně zpět. Následně byl zadržen v České republice a na žádost českých orgánů byl podle postupu upraveného nařízením č. 604/2013¹⁸ (dále jen „nařízení Dublin III“) přijat zpět Maďarskem. Dotyčný tudíž v Maďarsku podal druhou žádost o mezinárodní ochranu a v rámci řízení o této žádosti byl zajištěn. Tato žádost byla odmítnuta jako nepřípustná z důvodu, že Srbsko musí být v projednávaném případě považováno za bezpečnou třetí zemi. Maďarské orgány tudíž nařídily navrácení a vyhoštění tohoto pákistánského státního příslušníka.

V této souvislosti se Debreceni közigazgatási és munkaügyi bíróság (Soud pro správní a pracovněprávní věci v Debrecíně, Maďarsko), ke kterému byla podána žaloba proti odmítnutí druhé žádosti o mezinárodní ochranu, rozhodl položit Soudnímu dvoru předběžné otázky týkající se podmínek, za kterých může členský stát zvažovat vrácení žadatele do bezpečné třetí země v souladu s čl. 3 odst. 3 nařízení Dublin III, aniž by provedl meritorní posouzení žádosti.

Uvedený soud taktéž požádal o použití naléhavého řízení o předběžné otázce, přičemž zdůraznil, že se na dotyčného až do dne 1. ledna 2016 vztahuje zajištění. Předkládající soud navíc v odpovědi na žádost Soudního dvora uvedl, že toto opatření bylo prodlouženo až do okamžiku vydání konečného rozhodnutí o žádosti dotyčného o mezinárodní ochranu, či nebude-li takové rozhodnutí vydáno do 1. března 2016, až do posledně uvedeného data. Podle předkládajícího soudu nicméně po 1. březnu 2016 mohlo být zajištění opětovně prodlouženo na dobu šedesáti dnů, nejvýše však na celkovou dobu zajištění v trvání maximálně šesti měsíců.

¹⁸ Nařízení (EU) č. 604/2013.

Soudní dvůr připomněl svou judikaturu, podle níž je třeba zohlednit okolnost, že je dotčená osoba zbavena osobní svobody a její ponechání ve vazbě závisí na vyřešení sporu v původním řízení. Kromě toho zdůraznil, že je situaci dotčené osoby zapotřebí posuzovat ke dni zkoumání žádosti o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení. Při uplatnění této judikatury v projednávané věci Soudní dvůr poznamenal, že tato kritéria byla splněna. Pokračování zajištění dotčeného se totiž odvíjí od výsledku sporu v původním řízení, který se týká zákonnosti odmítnutí jeho žádosti o mezinárodní ochranu. Proto Soudní dvůr vyhověl žádosti o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce.

Rozsudek ze dne 1. června 2016, Bob-Dogi (C-241/15, [EU:C:2016:385](#))

„Řízení o předběžné otázce – Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Evropský zatýkácí rozkaz – Článek 8 odst. 1 písm. c) – Povinnost zahrnout do evropského zatýkácího rozkazu údaje týkající se existence ‚zatýkácího rozkazu‘ – Neexistence předchozího vnitrostátního zatýkácího rozkazu, který je odlišný od evropského zatýkácího rozkazu – Důsledek“

Maďarský soud vydal za účelem zahájení trestního stíhání evropský zatýkácí rozkaz na rumunského státního příslušníka. Dotyčný byl poté v Rumunsku zadržen a předveden před Curtea de Apel Cluj (odvolací soud v Kluži, Rumunsko), příslušný k rozhodnutí o jeho případném vzetí do vyšetřovací vazby a předáním maďarským justičním orgánům. V této souvislosti uvedený soud nařídil jeho okamžité propuštění na svobodu, ke kterému bylo nicméně připojeno opatření soudního dohledu.

Tento soud, který měl pochybnosti o výkladu čl. 8 odst. 1 písm. c) rámcového rozhodnutí 2002/584¹⁹, a to konkrétně důsledků neexistence předchozího vnitrostátního zatýkácího rozkazu odlišného od evropského zatýkácího rozkazu, se rozhodl Soudnímu dvoru předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Požádal rovněž o použití naléhavého řízení o předběžné otázce, přičemž zdůraznil, že ačkoli dotyčný není v současné době zadržován, vztahuje se na něj opatření soudního dohledu, jež omezuje jeho osobní svobodu. Soudní dvůr rozhodl, že za těchto okolností není důvodné této žádosti vyhovět. Předseda Soudního dvora nicméně rozhodl o přednostním projednání věci podle čl. 53 odst. 3 jednacího řádu.

Rozsudek ze dne 25. července 2018 (velký senát), Minister for Justice and Equality (Nedostatky v systému soudnictví) (C-216/18 PPU, [EU:C:2018:586](#))

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Policejní a soudní spolupráce v trestních věcech – Evropský zatýkácí rozkaz – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Článek 1

¹⁹ Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Prohlášení některých členských států k přijetí rámcového rozhodnutí (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06 s. 34), ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV.

odst. 3 – Postupy předávání mezi členskými státy – Podmínky výkonu – Listina základních práv Evropské unie – Článek 47 – Právo na přístup k nezávislému a nestrannému soudu“

Poté, co polské soudy vydaly několik evropských zatýkacích rozkazů, byla osoba, proti níž byly tyto příkazy vydány, zadržena v Irsku, kde byla po dobu rozhodování o jejím předání uvedeným justičním orgánům umístěna do vazby. Dotyčný, jež byl předán High Court (Vrchní soud, Irsko), tomuto soudu oznámil, že se svým předáním polským justičním orgánům nesouhlasí, jelikož by tím vzhledem k nedávným legislativním reformám polského soudního systému byl vystaven skutečnému nebezpečí, že mu bude odepřena spravedlnost.

V této souvislosti se High Court (Vrchní soud) zabýval otázkou týkající se důsledků těchto legislativních reforem, jež vedly Komisi k tomu, aby dne 20. prosince 2017 přijala odůvodněný návrh a vyzvala Radu, aby na základě čl. 7 odst. 1 SEU konstatovala, že existuje zřejmé nebezpečí porušení právního státu Polskou republikou²⁰. Soudnímu dvoru tudíž položil několik předběžných otázek, jež se týkaly postoje, který by měly na základě čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584 v případě skutečného nebezpečí porušení práva na přístup k nezávislému soudu, jenž je způsobeno systémovými nebo celoplošnými nedostatky, které se týkají nezávislosti soudní moci vystavujícího členského státu, zaujmout orgány, jež zatýkací rozkaz vykonávají.

Uvedený soud rovněž požádal, aby tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce a Soudní dvůr této žádosti vyhověl. Pokud jde o kritérium naléhavosti, připomněl Soudní dvůr svou ustálenou judikaturu v této oblasti a tuto judikaturu posléze uplatnil na projednávanou věc. V tomto ohledu zdůraznil, že dotyčný byl zbaven osobní svobody a jeho další zadržování závisí na výsledku sporu v původním řízení, jelikož bylo zadržení nařízeno v rámci výkonu evropských zatýkacích rozkazů.

Rozsudek ze dne 12. února 2019, TC (C-492/18 PPU, [EU:C:2019:108](#))

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Evropský zatýkací rozkaz – Článek 12 – Držení vyžádané osoby ve vazbě – Článek 17 – Lhůty pro přijetí rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu – Vnitrostátní právní předpis, podle kterého se výkon vazby i bez návrhu přerušuje po 90 dnech od zatčení – Konformní výklad – Stavení lhůt – Listina základních práv Evropské unie – Článek 6 – Právo na svobodu a bezpečnost – Různé výklady vnitrostátního právního předpisu – Jednoznačnost a předvídatelnost“

Na základě evropského zatýkacího rozkazu vystaveného příslušnými orgány Spojeného království byl v Nizozemsku zatčen a umístěn do vazby britský státní příslušník. Od

²⁰ Odůvodněný návrh Komise ze dne 20. prosince 2017 podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii týkající se otázky právního státu v Polsku [COM(2017) 835 final].

tohoto dne začala běžet šedesátidenní lhůta stanovená v čl. 17 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584, ve které musí být přijato rozhodnutí o výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Krátce před uplynutím této lhůty rozhodl rechtbank Amsterdam (soud prvního stupně v Amsterodamu, Nizozemsko) o jejím prodloužení o třicet dnů v souladu s čl. 17 odst. 4 uvedeného rámcového rozhodnutí, jakož i o ponechání dotyčného ve vazbě. Následně však tento soud řízení přerušil na dobu neurčitou do doby, než Soudní dvůr odpoví na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podanou ve věci RO (C-327/18 PPU)²¹. Současně britský státní příslušník požádal o pozastavení výkonu vazby, neboť uplynulo devadesát dnů od jeho zatčení.

V této souvislosti se rechtbank Amsterdam (soud prvního stupně v Amsterodamu, Nizozemsko) zabýval otázkou ponechání dotyčného ve vazbě s ohledem na rámcové rozhodnutí 2002/584 a článek 6 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), který zakotvuje právo na svobodu a bezpečnost. Podle dotčené vnitrostátní právní úpravy²² musí totiž být osoba propuštěna, uplynulo-li od jejího zatčení devadesát dní. Tato právní úprava byla nicméně vykládána tak, že umožňuje ponechání osoby ve vazbě, pokud se justiční orgán rozhodne, že předloží Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce nebo že vyčká na odpověď na předběžnou otázku, kterou položil jiný vykonávající justiční orgán. V obou těchto případech bylo tedy dle tohoto výkladu třeba mít za to, že byl běh devadesátidenní lhůty pozastaven.

Rechtbank Amsterdam (soud prvního stupně v Amsterodamu) požádal, aby byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce, přičemž uvedl, že dotyčný je ve vazbě v Nizozemsku pouze na základě evropského zatýkacího rozkazu a o žádosti o pozastavení výkonu tohoto opatření nemůže rozhodnout, dokud Soudní dvůr nerozhodne o uvedené žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Soudní dvůr připomněl svou ustálenou judikaturu, podle níž je třeba zohlednit okolnost, že dotyčná osoba byla zbavena osobní svobody a její ponechání ve vazbě závisí na vyřešení sporu v původním řízení, přičemž její situace musí být posuzována ke dni posuzování žádosti o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení. V projednávaném případě měl Soudní dvůr za to, že kritéria byla splněna, a rozhodl tudíž, že věc bude projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce.

Rechtbank Amsterdam (soud prvního stupně v Amsterodamu) nicméně následně Soudní dvůr informoval, že nařídil podmíněné pozastavení výkonu vazby, a to až do vydání rozhodnutí o předání dotyčného do Spojeného království. Podle jeho výpočtů totiž uplynula devadesátidenní lhůta, a to i je-li zohledněna doba, po kterou byl běh této lhůty pozastaven. Za těchto podmínek měl Soudní dvůr za to, naléhavost pominula, a věc již tedy není nadále třeba posuzovat v naléhavém řízení o předběžné otázce.

²¹ V této věci byl vydán rozsudek ze dne 19. září 2018, RO (C-327/18 PPU, [EU:C:2018:733](#)).

²² Overleveringswet (zákon o předávání) (Stb. 2004, č. 195).

Rozsudek ze dne 24. září 2020, Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof (Zásada speciality) (C-195/20 PPU, [EU:C:2020:749](#))

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Evropský zatýkácí rozkaz – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Účinky předání – Článek 27 – Případné stíhání za jiné trestné činy – Zásada speciality“

Dotyčný byl v Německu stíhán v rámci tří různých trestních řízení. Nejprve byl v roce 2011 odsouzen Amtsgericht Niebüll (okresní soud v Niebüllu, Německo) za obchodování s omamnými látkami k úhrnnému trestu odnětí svobody v délce jednoho roku a devíti měsíců. V roce 2016 pak bylo proti dotyčnému v Německu zahájeno trestní řízení pro trestný čin pohlavního zneužití nezletilé osoby spáchaný v Portugalsku a, s ohledem na to, že se dotyčný nacházel v Portugalsku, vydalo Staatsanwaltschaft Hannover (státní zastupitelství v Hannoveru, Německo) za účelem trestního stíhání pro tento trestný čin evropský zatýkácí rozkaz. Na základě uvedeného prvního evropského zatýkácího rozkazu byl dotyčný portugalskými orgány předán na německé území, kde vykonal trest uložený za trestný čin pohlavního zneužití nezletilé osoby. Po ukončení výkonu trestu mu byl uložen probační dohled, ale nebylo mu zakázáno opustit německé území. Následně odjel do Nizozemska a poté do Itálie.

Na základě druhého evropského zatýkácího rozkazu vydaného německými orgány v roce 2018 ho italské orgány znovu předaly německým orgánům za účelem výkonu trestu, k němuž byl předtím odsouzen za obchodování s omamnými látkami. Italské orgány rovněž posléze souhlasily s tím, že se neuplatní zásada speciality stanovená v čl. 27 odst. 2 rámcového rozhodnutí 2002/584, a umožnily, aby byl dotyčný v Německu stíhán pro trestné činy znásilnění, při kterém naplnil znaky kvalifikované skutkové podstaty, a vydírání, které byly spáchaný v Portugalsku před jeho prvním předáním. Kvůli těmto trestným činům se na dotyčného vztahuje opatření spojené s odnětím osobní svobody související s odsuzujícím rozsudkem, který dotyčný zpochybňuje před předkládajícím soudem.

Podstatou otázky předkládajícího soudu je, jaké právní následky má jednak dobrovolný odchod osoby, která byla předána do vystavujícího členského státu na základě prvního evropského zatýkácího rozkazu, z území tohoto státu, a jednak nucený návrat této osoby na základě druhého evropského zatýkácího rozkazu.

V tomto kontextu předkládající soud požádal o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce a Soudní dvůr mu vyhověl. Soudní dvůr uvedl, že je nesporné, že dotyčný byl ke dni zkoumání žádosti o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení zbaven osobní svobody na základě rozsudku Amtsgericht Niebüll (okresní soud v Niebüllu) vydaného v roce 2011, nic to však nemění na tom, že zadržování dotyčného může být odůvodněno i druhým zatýkáčím rozkazem vydaným německými orgány v roce 2018. Ponechání tohoto zatýkácího rozkazu v platnosti dále může omezit možnosti zmírnění podmínek výkonu trestu odnětí svobody, který mu byl uložen, ovlivnit rozhodnutí o podmíněném propuštění z výkonu tohoto trestu, a pokud

by k takovému propuštění došlo, představovat jediný právní základ pro další zadržování dotyčného.

Rozsudek ze dne 13. ledna 2021, MM (C-414/20 PPU, [EU:C:2021:4](#))

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Evropský zatýkácí rozkaz – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Postupy předávání mezi členskými státy – Článek 6 odst. 1 a čl. 8 odst. 1 písm. c) – Evropský zatýkácí rozkaz vydaný na základě vnitrostátního aktu, kterým se zahajuje trestní stíhání – Pojem ‚zatýkácí rozkaz nebo jiné vykonatelné soudní rozhodnutí se stejným účinkem‘ – Neexistence vnitrostátního zatýkácího rozkazu – Důsledky – Účinná právní ochrana – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie“

V Bulharsku bylo zahájeno trestní řízení proti 41 osobám obviněným z obchodování s omamnými látkami; 16 z těchto osob, včetně dotyčného, uprchlo. Příslušnými bulharskými orgány bylo po dotyčném vyhlášeno pátrání, následně zahájeno trestní stíhání a vydán evropský zatýkácí rozkaz. Na základě tohoto evropského zatýkácího rozkazu byl dotyčný zatčen ve Španělsku a vzat do vazby. Dotyčný opakovaně napadl zákonnost rozhodnutí nařizujícího vzetí do vazby.

V tomto kontextu se Specializiran nakazatelen sad (Zvláštní trestní soud, Bulharsko), který projednával žádost o přezkum vzetí dotyčného do vazby, rozhodl obrátit na Soudní dvůr s otázkou na platnost evropského zatýkácího rozkazu vydaného proti dotyčnému. Kromě toho byla vazba dotyčného změněna na domácí vězení.

Předkládající soud požádal, aby byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce, čemuž Soudní dvůr vyhověl. Co se týče kritéria naléhavosti, Soudní dvůr připomněl svoji ustálenou judikaturu v této oblasti a uvedl, že je třeba zohlednit skutečnost, že osoba dotčená ve věci v původním řízení byla, k datu podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, zbavena osobní svobody a její další zadržování závisí na vyřešení sporu v původním řízení. V tomto ohledu zdůraznil, že ponechání dotyčného ve vazbě záviselo v okamžiku podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na rozhodnutí Soudního dvora, jelikož jeho odpověď na otázky položené předkládajícím soudem by mohla mít bezprostřední dopad na výsledek rozhodnutí, kterým se nařizuje vzetí MM do vazby. Mimoto Soudní dvůr uvedl, že změna zajišťovacího opatření přijatého vůči MM na opatření domácího vězení nemá na tento závěr vliv, jelikož i posledně uvedené opatření je způsobilé značně omezit svobodu dotyčného.

Rozsudek ze dne 30. června 2022, Valstybės sienos apsaugos tarnyba a další (C-72/22 PPU, [EU:C:2022:505](#))

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Azylová a přistěhovalecká politika – Směrnice 2011/95/EU – Článek 4 – Společná řízení pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany – Směrnice 2013/32/EU – Články 6 a 7 – Normy pro přijímání žadatelů

o mezinárodní ochranu – Článek 18 Listiny základních práv Evropské unie – Směrnice 2013/33/EU – Článek 8 – Zajištění žadatele – Důvody zajištění – Ochrana národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku – Zajištění žadatele o azyl z důvodu neoprávněného vstupu na území Unie“

V Litvě byl v důsledku hromadného přílivu migrantů přicházejících zejména z Běloruska vyhlášen nouzový stav na celém území státu a následně byl na části tohoto území vyhlášen výjimečný stav. Následně byl v Polsku státní příslušník třetí země, který nelegálně vstoupil do Litvy z Běloruska, zadržen, jelikož neměl cestovní doklady ani vízum potřebné k pobytu, a byl předán litevským orgánům, které jej zajistily do doby přijetí rozhodnutí o jeho právním postavení. Dotyčný podal opakovanou písemnou žádost o mezinárodní ochranu, která byla odmítnuta jako nepřípustná z důvodu, že byla podána v rozporu s podmínkami stanovenými litevskými právními předpisy pro podávání žádostí o mezinárodní ochranu v nouzovém stavu zapříčiněném hromadným přílivem cizinců. Podle uvedených právních předpisů cizinec, který překročil litevské hranice neoprávněně, nemá možnost podat na území tohoto členského státu žádost o uvedenou ochranu. Tytéž právní předpisy rovněž stanoví, že v takovém nouzovém stavu může být cizinec zajištěn již pouze z toho důvodu, že vstoupil na litevské území neoprávněně.

Za těchto podmínek se Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy), k němuž směřovalo odvolání dotyčného proti rozhodnutí o jeho zajištění, potřebuje určit, zda „procedurální²³“ a „přijímací²⁴“ směrnice takovým právním předpisům brání.

Uvedený soud rovněž požádal, aby tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce a Soudní dvůr této žádosti vyhověl. V tomto kontextu Soudní dvůr uvedl, že dotyčný byl umístěn v ubytovacím středisku Valstybės sienos apsaugos tarnyba (Služba ochrany státních hranic při Ministerstvu vnitra Litevské republiky) s možností svobody pohybu pouze v daném místě, což jej zbavilo svobody pohybu, protože nemohl středisko opustit bez povolení a doprovodu. Soudní dvůr rovněž k souvislosti mezi trváním zajištění a rozhodnutím sporu v původním řízení uvedl, že z předkládacího rozhodnutí předně vyplývá, že první předběžná otázka se týká toho, zda je dotyčný oprávněn podat žádost o mezinárodní ochranu, a může tedy být považován za žadatele o azyl. Postavení žadatele o azyl nutné k tomu, aby bylo možné uplatnit opatření, které není spojeno s omezením svobody pohybu jakožto pojmovým znakem „zajištění“.

Rozsudek ze dne 24. července 2023 (velký senát), Lin (C-107/23 PPU, [EU:C:2023:606](#))

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana finančních zájmů Evropské unie – Článek 325 odst. 1 SFEU – Úmluva o ochraně finančních zájmů – Článek 2 odst. 1 – Povinnost bojovat proti podvodům

²³. Směrnice 2013/32/EU.

²⁴. Směrnice 2013/33/EU.

poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Unie odrazujícími a účinnými opatřeními – Povinnost stanovit tresty – Daň z přidané hodnoty (DPH) – Směrnice 2006/112/ES – Závažný podvod v oblasti DPH – Promlčecí doba trestní odpovědnosti – Rozsudek Ústavního soudu, kterým bylo vnitrostátní ustanovení upravující důvody přerušení této doby prohlášeno za neplatné – Systémové riziko beztrestnosti – Ochrana základních práv – Článek 49 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie – Zásada zákonnosti trestných činů a trestů – Požadavky předvídatelnosti a určitosti trestního zákona – Zásada zpětného použití příznivějšího trestního zákona (lex mitior) – Zásada právní jistoty – Vnitrostátní standard ochrany základních práv – Povinnost soudů členského státu upustit od uplatnění rozsudků Ústavního soudu nebo nejvyššího soudu tohoto členského státu v případě nesouladu s unijním právem – Kárná odpovědnost soudců v případě nerespektování těchto rozsudků – Zásada přednosti unijního práva“

Dotyční v roce 2010 neevidovali ve svých účetních záznamech obchodní transakce a příjmy z prodeje nafty – pořízené v režimu s podmíněným osvobozením od spotřební daně – tuzemským zákazníkům, čímž způsobili státnímu rozpočtu škodu, a to zejména stran daně z přidané hodnoty a spotřební daně z nafty.

V roce 2018 prohlásil Curtea Constituțională (Ústavní soud, Rumunsko) za protiústavní vnitrostátní ustanovení upravující přerušení promlčecí doby trestní odpovědnosti, jelikož odporovalo zásadě zákonnosti trestných činů a trestů. V roce 2022 upřesnil, že v platném rumunském právu nebyl mezi dnem zveřejnění posledně uvedeného rozsudku a 30. květnem 2022, tedy dnem vstupu v platnost ustanovení nahrazujícího ustanovení, jež bylo prohlášeno za neplatné, stanoven žádný důvod pro přerušení uvedené promlčecí doby.

Curtea de Apel Brașov (odvolací soud v Brašově, Rumunsko) odsoudil dotyčné za daňové podvody v roce 2020, ale posledně uvedení své odsouzení napadli, přičemž uplatňovali uplynutí promlčecí lhůty a zásadu *lex mitior*. Opírali se o rozsudek Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko) z roku 2022, který připouští mimořádné opravné prostředky na základě rozhodnutí Ústavního soudu. Tento soud uznal, že kdyby měl být akceptován takový výklad, promlčecí doba by v projednávaném případě uplynula před tím, než nabylo právní moci rozhodnutí o odsouzení zúčastněných, v důsledku čehož by bylo trestní řízení ukončeno a zúčastněné by nebylo možno odsoudit.

V tomto kontextu se předkládající soud dotázal, zda je tento výklad – v jehož důsledku by byli zúčastnění zproštěni trestní odpovědnosti za trestné činy závažného podvodu poškozujícího nebo ohrožujícího finanční zájmy Unie – slučitelný s unijním právem. Kromě toho zdůraznil, že pokud vyjde najevo, že nelze provést výklad slučitelný s unijním právem, možná bude muset upustit od uplatnění rozsudků Ústavního soudu či Nejvyššího kasačního a soudního dvora. Nový kárný režim ovšem umožňuje postih soudců, kteří se zlým úmyslem nebo v hrubé nedbalosti postupovali v rozporu s rozsudky těchto soudů.

Pokud jde o kritérium naléhavosti, Soudní dvůr připomněl svoji ustálenou judikaturu v této oblasti, z níž vyplývá, že toto kritérium je splněno, pokud je osoba dotčená ve

sporu v původním řízení ke dni podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce zbavena svobody a její další zadržování závisí na výsledku tohoto sporu, a uvedl, že dotyční byli odsouzeni k trestům odnětí svobody (dva z nich již nastoupili výkon trestu). Předkládající soud na žádost o vyjasnění navíc odpověděl, že uvedení dva odsouzení byli ve vězení, a dále že kdyby tento soud vyhověl mimořádným opravným prostředkům znějícím na zrušení, které u něj dotyční podali proti svému odsouzení, výkon jejich trestu by byl ukončen. Mimoto výsledek mimořádných opravných prostředků znějících na zrušení, které dotyční podali, závisel na odpovědích Soudního dvora na položené otázky. Soudní dvůr i bez návrhu rozhodl, že věc bude projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce.

Usnesení ze dne 27. září 2023, *Abboudnam* (C-58/23, [EU:C:2023:748](#))

„Řízení o předběžné otázce – Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Azylová politika – Společná řízení pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany – Směrnice 2013/32/EU – Články 22 a 23 – Právo na právní pomoc a zastupování – Článek 46 odst. 4 – Přiměřená lhůta pro podání opravného prostředku – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie – Právo na účinné prostředky nápravy před soudem – Zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu ve zrychleném řízení jako zjevně nedůvodné“

Marocký státní příslušník podal žádost o mezinárodní ochranu, která byla zamítnuta rozhodnutím Ministerstva vnitra Slovinské republiky ve zrychleném řízení jako zjevně nedůvodná.

Dotyčný podal proti uvedenému rozhodnutí žalobu, v níž tvrdil, že oznámení uvedeného rozhodnutí nevhodným způsobem bylo porušeno jeho právo na účinný prostředek nápravy před soudem, protože ve skutečnosti měl na přípravu žaloby jen jediný den. Dále, ačkoli dotyčný mluví pouze arabsky, neměl k dispozici tlumočníka, a se svým zmocněncem tedy musel komunikovat prostřednictvím krátkých textových zpráv (SMS) s použitím elektronického překladáče.

V souladu s dotčenou vnitrostátní právní úpravou se totiž lhůta pro podání žaloby proti takovému rozhodnutí zkracuje z patnácti dnů na tři dny od doručení tohoto rozhodnutí.

V tomto kontextu se Upravno sodišče (správní soud, Slovinsko), který projednával žalobu proti uvedenému zamítnutí, obrátil na Soudní dvůr ohledně slučitelnosti vnitrostátní právní úpravy, která k podání opravného prostředku k soudu proti rozhodnutí vydanému ve zrychleném řízení, jímž byla zamítnuta žádost o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodná, stanoví lhůtu tří dnů včetně svátků a dnů pracovního klidu, s čl. 46 odst. 4 směrnice 2013/32 ve spojení s čl. 47 prvním pododstavcem Listiny.

Mimoto předkládající soud požádal o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce, přičemž uvedl, že požadovaný výklad čl. 46 odst. 4 směrnice 2013/32 má vliv na rozhodnutí o podobných žalobách, které k němu byly podány, a že právní otázka

vznesená v projednávané věci svou povahou odůvodňuje odpověď v co nejkratší lhůtě, jelikož se týká práva na účinný opravný prostředek k soudu.

Soudní dvůr tuto žádost zamítl z důvodu, že podmínka naléhavosti nebyla v projednávané věci splněna, a některé aspekty označil za irrelevantní pro zahájení naléhavého řízení o rozhodnutí o předběžné otázce. Značný počet osob nebo právních situací, které mohou být potenciálně dotčeny rozhodnutím, jež musí předkládající soud vydat poté, co předložil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, nemůže jako takový představovat výjimečnou okolnost, která by mohla odůvodnit použití naléhavého řízení o předběžné otázce. Pokud jde o důvod vycházející z toho, že každá žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu ustanovení týkajícího se práva na účinný opravný prostředek k soudu vyžaduje, aby Soudní dvůr odpověděl rychle, konstatoval, že takový důvod nemůže sám o sobě postačovat k odůvodnění projednání věci v naléhavém řízení, jelikož toto řízení představuje procesní nástroj, který má reagovat na mimořádně naléhavé situace. Mimoto Soudní dvůr připomněl, že jelikož podle vnitrostátního práva nemůže být žalobce ve věci v původním řízení vyhoštěn, dokud rozhodnutí o jeho žádosti o povolení k pobytu nenabude právní moci, lze vyloučit riziko vyhoštění do země, ve které by mohl být vystaven trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

Předkládající soud rovněž podal žádost o projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce, a to ze stejných důvodů, jako jsou důvody uvedené na podporu jeho žádosti o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce. Žádost o projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce byla nicméně předsedou Soudního dvora zamítnuta ze stejných důvodů, jaké jsou uvedeny ohledně žádosti o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce.

2.3. Nebezpečí porušení základních práv

Rozsudek ze dne 16. února 2017, C. K. a další (C-578/16 PPU, [EU:C:2017:127](#))

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Hranice, azyl a přistěhovalectví – Dublinský systém – Nařízení (ES) č. 604/2013 – Článek 4 Listiny základních práv Evropské unie – Nelidské či ponižující zacházení – Přemístění závažně nemocného žadatele o azyl do státu příslušného k posouzení jeho žádosti – Neexistence závažných důvodů se domnívat, že v tomto členském státě dochází k systematickým nedostatkům – Povinnosti uložené členskému státu, který má provést přemístění“

V této věci vstoupili egyptský státní příslušník a syrská státní příslušnice na území Evropské unie na základě víza vydaného Chorvatskou republikou a následně podali žádosti o azyl ve Slovinské republice. Slovinské orgány pak zaslaly chorvatským orgánům žádost o převzetí těchto osob, neboť Chorvatská republika byla v souladu s nařízením Dublin III členským státem příslušným k posouzení jejich žádostí. Chorvatská republika této žádosti vyhověla. Nicméně vzhledem k tomu, že syrská státní příslušnice byla

těhotná, muselo být přemístění do Chorvatska odloženo až do narození dítěte. Dotyčné osoby následně vyjádřily nesouhlas s přemístěním, přičemž namítaly, že by přemístění mělo negativní následky na zdravotní stav syrské státní příslušnice, který by mohl ovlivnit rovněž blaho jejího novorozeného dítěte, a dále že v Chorvatsku byly oběťmi rasově motivovaných výhrůžek i násilí. Rozhodnutí o přemístění bylo nejprve zrušeno v prvním stupni, ale následně ho v odvolacím řízení potvrdil Vrhovno sodišče (Nejvyšší soud, Slovinsko). Ustavno sodišče (Ústavní soud, Slovinsko), na který se dotyčné osoby obrátily, však rozsudek tohoto soudu zrušil a věc vrátil Vrhovno sodišče (Nejvyšší soud) k novému rozhodnutí.

V této souvislosti Vrhovno sodišče (Nejvyšší soud) požádal Soudní dvůr, aby mu poskytl upřesnění k diskrečnímu ustanovení obsaženému v článku 17 nařízení Dublin III, jež v rámci výjimky členskému státu umožňuje, aby posoudil žádost o mezinárodní ochranu, která u něj byla podána, i když k tomu podle kritérií stanovených uvedeným nařízením není příslušný.

Předkládající soud rovněž požádal o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce, přičemž uvedl, že vzhledem ke zdravotnímu stavu syrské státní příslušnice musí být otázka jejího postavení vyřešena v co nejkratší lhůtě. V tomto ohledu měl Soudní dvůr za to, že nelze vyloučit přemístění žalobců do Chorvatska před ukončením běžného řízení o předběžné otázce. Předkládající soud totiž v odpovědi na žádost Soudního dvora o vysvětlení²⁵ uvedl, že ačkoli soud v prvním stupni nařídil odklad výkonu rozhodnutí o přemístění dotyčných osob, ve stávajícím stadiu vnitrostátního řízení žádné soudní opatření výkon tohoto rozhodnutí neodkládá. Soudní dvůr proto žádosti o uplatnění naléhavého řízení o předběžné otázce vyhověl.

Rozsudek ze dne 7. března 2017 (velký senát), X a X (C-638/16 PPU, [EU:C:2017:173](#))

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (ES) č. 810/2009 – Článek 25 odst. 1 písm. a) – Vízum s omezenou územní platností – Udělení víza z humanitárních důvodů nebo vzhledem k mezinárodním závazkům – Pojem ‚mezinárodní závazky‘ – Listina základních práv Evropské unie – Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod – Ženevská úmluva – Udělení víza v případě prokazatelného nebezpečí porušení článku 4 nebo 18 Listiny základních práv – Neexistence povinnosti“

Manželský pár syrských státních příslušníků a jejich tři děti žijící v Sýrii podali na Velvyslanectví Belgie v Libanonu žádosti o humanitární víza na základě čl. 25 odst. 1 písm. a) nařízení č. 810/2009²⁶ (tzv. „vízový kodex“) a následně se vrátili do Sýrie. Účelem těchto žádostí bylo získání víz s omezenou územní platností, aby rodina mohla opustit Sýrii a následně podat žádosti o azyl v Belgii. Navrhovatelé zdůraznili, že jeden z nich byl unesen teroristickou skupinou, mučen a následně propuštěn za výkupné. Obecně

²⁵ Návrh podaný na základě čl. 101 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora.

²⁶ Nařízení (ES) č. 810/2009.

navrhovatelé poukazovali zejména na zhoršení bezpečnostní situace v Sýrii a na skutečnost, že jim hrozí pronásledování z důvodu příslušnosti k pravoslavné křesťanské komunitě. Jejich žádosti byly zamítnuty mimo jiné z důvodu, že měli v Belgii v úmyslu pobývat déle než devadesát dní a že belgická diplomatická zastoupení nepatří mezi orgány, u kterých mohou cizinci podávat žádosti o azyl.

Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu, Belgie), ke které bylo podáno odvolání proti tomuto zamítnutí, se zabývala otázkou rozsahu prostoru pro uvážení, který je v této souvislosti členským státům ponechán, zejména vzhledem k závazkům vyplývajícím z Listiny, zvláště z jejích článků 4 (zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu) a 18 (právo na azyl). Soudnímu dvoru v této souvislosti položila několik předběžných otázek.

Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro spornou cizineckou agendu) rovněž požádala o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce. Za tímto účelem poukázala na dramatickou situaci, do níž dospěl ozbrojený konflikt v Sýrii, na nízký věk dětí navrhovatelů, na mimořádnou zranitelnost navrhovatelů související s jejich příslušností k pravoslavné křesťanské komunitě a na skutečnost, že před ní probíhá mimořádně naléhavé řízení o odkladu vykonatelnosti. V tomto ohledu upřesnila, že podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vedlo k přerušení původního řízení.

Soudní dvůr žádosti o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce vyhověl. Za tímto účelem zdůraznil, že přinejmenším v den, kdy byla žádost o uplatnění naléhavého řízení o předběžné otázce podána, nebylo zpochybněno, že navrhovatelům v původním řízení skutečně hrozilo, že budou podrobeni nelidskému či ponižujícímu zacházení. Tuto okolnost je dle Soudního dvora nutno považovat za známku naléhavosti, která odůvodňuje uplatnění naléhavého řízení o předběžné otázce.

Usnesení ze dne 27. září 2018, FR (C-422/18 PPU, [EU:C:2018:784](#))

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Společná řízení pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany – Směrnice 2013/32/EU – Článek 46 – Listina základních práv Evropské unie – Článek 18, čl. 19 odst. 2 a článek 47 – Právo na účinnou právní ochranu – Rozhodnutí, kterým se zamítá žádost o mezinárodní ochranu – Vnitrostátní právní úprava, která stanoví soudní řízení ve druhém stupni – Automatický odkladný účinek omezující se pouze na žalobu v prvním stupni“

Nigerijský státní příslušník podal v Itálii žádost o azyl. Na její podporu uplatňoval, že byl přinucen opustit zemi původu z důvodu, že vnitrostátní orgány zjistily, že udržuje homosexuální vztah, pročež byl vystaven riziku zatčení a zbavení svobody. V důsledku zamítnutí žádosti o azyl příslušným orgánem a potvrzení tohoto zamítnutí Tribunale di Milano (soud v Miláně, Itálie) podal nigerijský státní příslušník kasační opravný prostředek proti tomuto rozhodnutí a dále podal k Tribunale di Milano (soud v Miláně) návrh na nařízení předběžných opatření znějící na odklad vykonatelnosti rozhodnutí

posledně uvedeného soudu. Podle vnitrostátní právní úpravy²⁷ však tento soud musí o takovém návrhu na odklad vykonatelnosti rozhodnout na základě posouzení opodstatněnosti či neopodstatněnosti důvodů vznesených v kasačním opravném prostředku proti jeho rozhodnutí, a nikoliv na základě posouzení rizika vážné a nenapravitelné újmy, která by žadateli byla vykonáním tohoto rozhodnutí způsobena.

Tribunale di Milano (soud v Miláně) položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku týkající se slučitelnosti této vnitrostátní právní úpravy s ustanoveními směrnice 2013/32²⁸ vykládanými ve spojení s článkem 47 Listiny, který zaručuje právo na účinný procesní prostředek.

Tento soud rovněž požádal o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce. V tomto ohledu uvedl, že navrhovatel je povinen okamžitě opustit italské území a může být kdykoliv vyhoštěn do Nigérie, kde by byl vystaven vážnému riziku, že bude podroben trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení anebo trestu. Kromě toho předkládající soud zdůraznil, že odpověď Soudního dvora na položenou předběžnou otázku může mít rozhodující vliv na to, zda bude navrhovatel moci zůstat na italském území do vydání rozhodnutí o kasačním opravném prostředku. V této souvislosti Soudní dvůr poznamenal, že nelze vyloučit, že navrhovatel bude do Nigérie vyhoštěn před ukončením běžného řízení o předběžné otázce, a proto rozhodl, že žádosti o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce vyhoví.

Rozsudek ze dne 17. října 2018, UD (C-393/18 PPU, [EU:C:2018:835](#))

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Soudní spolupráce v občanských věcech – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Článek 8 odst. 1 – Příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti – Pojem ‚obvyklé bydliště dítěte‘ – Požadavek na fyzickou přítomnost – Zadržení matky a dítěte v třetí zemi proti vůli matky – Porušení základních práv matky a dítěte“

Bangladéšské státní příslušnici bylo v návaznosti na manželství s britským státním příslušníkem uděleno vízum, díky kterému se mohla usadit ve Spojeném království. Manželé následně v průběhu jejího těhotenství odcestovali do Bangladéše. Jejich dcera se narodila v Bangladéši a nikdy nepobývala na území Spojené království, kam se otec dítěte vrátil sám. Podle tvrzení matky dítěte, zpochybňovaného otcem dítěte, jí otec dítěte lstí přiměl, aby porodila ve třetí zemi, a následně ji nutil, aby v této zemi s dítětem i nadále pobývala, a to bez plynu, elektřiny a pitné vody, bez jakýchkoli příjmů a ve společenství, které ji stigmatizovalo. Matka tudíž podala návrh k High Court of Justice

²⁷ Decreto legislativo n. 25 – Attuazione della direttiva 2005/85/CE recante norme minime per le procedure applicate negli Stati membri ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di rifugiato (legislativní nařízení č. 25, kterým se provádí směrnice 2005/85/ES o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka) ze dne 25. ledna 2008 (GURI č. 40 ze dne 16. února 2008), ve znění decreto-legge n. 13 – Disposizioni urgenti per l'accelerazione dei procedimenti in materia di protezione internazionale, nonche' per il contrasto dell'immigrazione illegale (nařízení vlády s mocí zákona č. 13 o naléhavých ustanoveních ke zrychlení řízení ve věcech mezinárodní ochrany, jakož i k boji proti nelegálnímu přistěhovalectví) ze 17. února 2017 (GURI č. 40, ze dne 17. února 2017), které bylo zákonem č. 46 ze dne 13. dubna 2017 přeměněno na zákon, ve znění změn a doplňků.

²⁸ Směrnice 2013/32/EU.

(England and Wales), Family Division [Vyšší soud (Anglie a Wales), oddělení pro rodinné záležitosti, Spojené království], aby určil, že je opatrovnickým soudem dítěte a nařídil jejich návrat do Spojeného království.

Tento soud považoval za nutné nejprve rozhodnout o své příslušnosti k vydání rozhodnutí týkajícího se dítěte, což podle něj vyžadovalo, aby určil, zda lze mít za to, že dítě má obvyklé bydliště ve smyslu čl. 8 odst. 1 nařízení č. 2201/2003 ve Spojeném království, přestože v tomto členském státě nikdy nebylo. Kromě toho si uvedený soud položil otázku, zda okolnosti této věci, zejména chování otce a zásah do základních práv matky nebo dítěte, mají vliv na tento pojem „obvyklé bydliště“.

Předkládající soud rovněž požádal, aby byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce, čemuž Soudní dvůr vyhověl. V tomto ohledu Soudní dvůr nejprve uvedl, že v případě, že by se nátlak otce na matku prokázal, byly by současné životní podmínky dítěte vysoce ohroženy. Jakékoli prodlení při přijímání soudních rozhodnutí týkajících se dítěte by prodlužovalo stávající situaci a mohlo by vážně, ba dokonce nenapravitelně poškodit jeho rozvoj. Soudní dvůr následně poukázal na to, že v případě návratu dítěte do Spojeného království by takové prodlení mohlo rovněž poškodit začlenění dítěte do jeho nového rodinného a sociálního prostředí. Soudní dvůr konečně zdůraznil, že velmi nízký věk dítěte (jeden rok a dva měsíce ke dni předkládacího rozhodnutí) činí jeho vývoj a rozvoj zvláště zranitelnými.

Rozsudek ze dne 14. května 2020 (velký senát), Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Délalföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, [EU:C:2020:367](#))

„Řízení o předběžné otázce – Azylová a přistěhovalecká politika – Směrnice 2013/32/EU – Žádost o mezinárodní ochranu – Článek 33 odst. 2 – Důvody nepřipustnosti – Článek 40 – Následné žádosti – Článek 43 – Řízení na hranicích – Směrnice 2013/33/EU – Článek 2 písm. h) a články 8 a 9 – Zajištění – Zákonost – Směrnice 2008/115/EU – Článek 13 – Účinné prostředky nápravy – Článek 15 – Zajištění – Zákonost – Právo na účinný prostředek nápravy – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie – Zásada přednosti unijního práva“

V projednávané věci afghánští a iránské státní příslušníci, kteří do Maďarska přicestovali přes Srbsko, podali žádosti o azyl v tranzitním prostoru Röske nacházejícím se na srbsko-maďarské hranici. Jejich žádosti byly zamítnuty jako nepřipustné podle maďarského práva a byla přijata rozhodnutí o jejich navrácení do Srbska. Srbské orgány však zpětné převzetí dotčených osob na své území odmítly z důvodu, že nebyly splněny podmínky stanovené v dohodě o zpětném přebírání osob, kterou uzavřelo s Uníí. Maďarské orgány v návaznosti na toto rozhodnutí výše uvedené žádosti neposoudily po věcné stránce, ale změnily zemi určení uvedenou v původních rozhodnutích o navrácení tak, že ji nahradily příslušnými zeměmi původu dotčených osob. Žadatelé uvedené pozměňující rozhodnutí napadli, ale jejich odvolání bylo zamítnuto. Navzdory neexistenci opravného prostředku podle maďarského práva se obrátili na soud s cílem dosáhnout zrušení rozhodnutí a uložení povinnosti provést nové řízení azylovému orgánu. Dotyčné

osoby rovněž podaly žaloby pro nečinnost související s jejich umístěním do tranzitního prostoru Röszke a trváním tohoto umístění. Uvedené osoby totiž nejprve musely pobývat v sektoru tohoto prostoru vyhrazeném žadatelům o azyl, a o několik měsíců později jim bylo uloženo, aby pobývaly v sektoru téhož prostoru vyhrazeném státním příslušníkům třetích zemí, jejichž žádosti o azyl nebylo vyhověno; zde se v současnosti stále nacházejí.

Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (soud pro správní a pracovněprávní věci v Segedíně, Maďarsko), který projednává žalobu proti uvedenému zamítnutí, se posléze obrátil na Soudní dvůr ohledně výkladu směrnice 2013/32/EU²⁹ a směrnice 2013/33/EU³⁰, zejména pokud jde o důsledky nepřevzetí migrantů, jejichž žádost o mezinárodní ochranu byla prohlášena za nepřipustnou, zpět třetí zemí, o kvalifikaci ubytování těchto migrantů v tranzitním prostoru z hlediska ustanovení unijního práva upravujících zajištění a o jejich právo na účinnou soudní ochranu, zejména prostřednictvím přijetí předběžných opatření ze strany vnitrostátního soudu.

Předkládající soud rovněž požádal o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce z důvodu, že žalobci v původním řízení byli zbaveni osobní svobody. Rovněž uvedl, že podmínky zajištění jsou obtížné, zejména z důvodu pokročilého věku a zdravotních problémů některých z nich, jakož i zhoršení mentálního zdraví nezletilého dítěte pobývajících se svým otcem v sektoru tranzitní zóny Röszke vyhrazeném pro státní příslušníky třetích zemí, jejichž žádost o azyl byla zamítnuta. Kromě toho tento soud uvedl, že odpovědi Soudního dvora na položené otázky budou mít přímý a určující dopad na výsledek věcí v původních řízeních, zejména na trvání zajištění žalobců v původních řízeních.

Soudní dvůr žádosti o projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce vyhověl mimo jiné z důvodu nebezpečí porušení základních práv v oblasti azylu (články 18 a 19 Listiny), jakož i nebezpečí pro mentální zdraví jednoho z dotčených státních příslušníků, kterým je nezletilé dítě. Soudní dvůr uvedl, že se na žalobce v původních řízeních vztahují rozhodnutí, kterými jim bylo nařízeno, aby se navrátili do země svého původu, a mohou tam proto být brzy navraceni, přestože podle předkládajícího soudu žádný soud nikdy neposoudil opodstatněnost důvodů, na kterých se zakládají jejich žádosti o azyl. Nelze tedy vyloučit, že by na základě těchto rozhodnutí, která byla potvrzena usneseními, jejichž zrušení je požadováno u předkládajícího soudu, mohli být žalobci v původních řízeních vyhoštěni do země svého původu před ukončením řízení o předběžné otázce, jež by nebyla projednávána v naléhavém řízení o předběžné otázce, a že by je toto vyhoštění mohlo vystavit zacházení neslučitelnému s článkem 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny. Mimoto s ohledem na skutečnost, že jedním ze žalobců v původním řízení v této věci je nezletilé dítě, jehož mentální a psychické zdraví se z důvodu pobytu v sektoru tranzitního prostoru Röszke zhoršuje, by prodlení při přijímání soudního rozhodnutí

²⁹. Směrnice 2013/32/EU.

³⁰. Směrnice 2013/33/EU.

prodlužovalo stávající situaci, a mohlo by tak vážně, či dokonce nenapravitelně poškodit rozvoj tohoto dítěte.

Rozsudek ze dne 20. ledna 2022, Landeshauptmann von Wien (Ztráta právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta) (C-432/20, [EU:C:2022:39](#))

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Přistěhovalecká politika – Směrnice 2003/109/ES – Článek 9 odst. 1 písm. c) – Ztráta právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v případě státních příslušníků třetích zemí – Nezdržování se na území Evropské unie po dobu dvanácti po sobě jdoucích měsíců – Přerušení této doby nepřítomnosti – Neoprávněné a krátkodobé pobyty na území Unie“

Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi kazašským státním příslušníkem a Landeshauptmann von Wien (hejtman spolkové země Vídeň, Rakousko), jehož předmětem je odmítnutí ze strany posledně uvedeného obnovit povolení k pobytu dlouhodobě pobývajícího rezidenta.

Předkládající soud, Verwaltungsgericht Wien (správní soud ve Vídni, Rakousko) uvedl, že i když žalobce v původním řízení v letech 2013 až 2018 nikdy nepobýval mimo území Unie po dobu dvanácti po sobě jdoucích měsíců nebo déle, rovněž byl během tohoto období na tomto území přítomen pouze několik dní v roce. Tato minimální přítomnost tedy odůvodnila odmítnutí obnovit jeho povolení k pobytu. V tomto ohledu žalobce předložil právní analýzu vypracovanou expertní skupinou Evropské komise pro legální migraci, podle níž pouze fyzická nepřítomnost na území Unie po dobu dvanácti po sobě jdoucích měsíců způsobí ztrátu právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na základě čl. 9 odst. 1 písm. c) směrnice 2003/109/ES a nezáleží na tom, zda dotčený dlouhodobě pobývající rezident byl na uvedeném území v rozhodném období kromě toho skutečně usazen nebo měl obvyklý pobyt. Předkládající soud má za to, že taková analýza, podporuje argumentaci žalobce v původním řízení, podle které by i krátkodobé pobyty, jako v projednávaném případě, postačovaly k zachování právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta ve smyslu směrnice 2003/109.

V tomto kontextu se Verwaltungsgericht Wien (správní soud ve Vídni, Rakousko) obrátil na Soudní dvůr ohledně podmínek, které stanoví čl. 9 odst. 1 písm. c) směrnice 2003/109/ES pro odnětí právního postavení státního příslušníka třetí země, který je dlouhodobě pobývajícím rezidentem, vnitrostátními orgány.

Mimoto předkládající soud požádal, aby žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla projednána v naléhavém řízení o předběžné otázce, přičemž zejména uvedl, že žalobce v původním řízení, jakož i jeho manželka a jejich čtyři nezletilé děti byly naposledy usazeny ve Spojeném království na základě povolení k pobytu tohoto státu s víceletou dobou platnosti. Žalobce v původním řízení by se však chtěl znovu usadit v Rakousku

³¹ Směrnice 2003/109/ES.

a být následován svými rodinnými příslušníky za účelem sloučení rodiny, přičemž takový postup podle platné vnitrostátní právní úpravy vyžaduje, aby bylo nejprve konstatováno, že posledně uvedený má stále ještě právo na právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta. Soudní dvůr zamítl žádost o projednání v naléhavém řízení o předběžné otázce, jelikož předkládající soud dostatečně neobjasnil okolnosti umožňující prokázat naléhavost rozhodnutí v projednávané věci. Tento soud zejména neuvedl, že hrozí, že žalobce v původním řízení a jeho rodinní příslušníci budou ve Spojeném království nebo v Rakousku podrobeni opatřením k vyhoštění, ani že je dána situace, ve které by bylo ohroženo dodržování jejich základních práv, jako je právo na rodinný život.

II. Zrychlené řízení

1. Důvody pro projednání věci ve zrychleném řízení

1.1. Povaha a citlivost oblasti výkladu, která je předmětem žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

*Usnesení ze dne 22. února 2008, Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:116](#))*³²

„Zrychlené řízení“

Věc v původním řízení se týkala polského státního příslušníka, který se již několik let, i když nikoliv nepřetržitě a pravděpodobně protiprávně, zdržoval v Německu, kde v rozhodné době vykonával trest odnětí svobody. Na tohoto státního příslušníka se vztahoval evropský zatýkácí rozkaz vydaný polským soudem za účelem výkonu trestu odnětí svobody, ke kterému byl dotýčný dříve odsouzen. V této souvislosti si Oberlandesgericht Stuttgart (vrchní zemský soud ve Stuttgartu, Německo), jenž byl pověřen rozhodováním o předání dotýčného polským justičním orgánům, položil otázku týkající se výkladu podmínky trvalého bydliště nebo pobytu v daném členském státu, uvedené v čl. 4 bodě 6 rámcového rozhodnutí 2002/584. Toto ustanovení totiž stanoví, že je výkon evropského zatýkácího rozkazu možné odmítnout v případě, že se vyžádaná osoba „zdržuje ve vykonávajícím členském státě, je jeho státním příslušníkem nebo zde má trvalé bydliště“ a že se tento stát zaváže provést výkon trestu uděleného v zahraničí.

Kromě toho Oberlandesgericht Stuttgart (vrchní zemský soud ve Stuttgartu) požádal o projednání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce v naléhavém řízení o předběžné otázce z důvodu, že výkon trestu odnětí svobody dotýčného na německém území měl být brzy ukončen a že by navíc dotýčný mohl dosáhnout předčasného propuštění.

³² Viz rovněž rozsudek ze dne 17. července 2008 (velký senát), Kozłowski (C-66/08, [EU:C:2008:437](#)).

Předseda Soudního dvora uvedl, že vzhledem k tomu, že naléhavé řízení o předběžné otázce³³ nelze v této věci uplatnit, takže je třeba žádost o něj považovat za žádost o projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce, a poukázal na to, že tato věc s sebou nese výkladové problémy týkající se citlivé oblasti činnosti unijního normotvůrce, které se dotýkají ústředních aspektů fungování evropského zatýkacího rozkazu, k nimž se má Soudní dvůr vyjádřit poprvé. Požadovaný výklad totiž může mít dalekosáhlé důsledky jak pro orgány vyzvané ke spolupráci v rámci evropského zatýkacího rozkazu, tak pro práva vyžádaných osob, jež se nacházejí v nejisté situaci. Předseda Soudního dvora měl rovněž za to, že rychlá odpověď by umožnila vykonávajícímu soudnímu orgánu, aby se za co nepříznivějších podmínek vyjádřil k žádosti o předání, kterou obdržel, což by mu umožnilo co nejdříve splnit povinnosti, které pro něj vyplývají z rámcového rozhodnutí 2002/584. Věc tudíž projednal ve zrychleném řízení o předběžné otázce.

1.2. závažnost právní nejistoty, jež je předmětem řízení o předběžné otázce

*Usnesení ze dne 4. října 2012, Pringle (C-370/12, [EU:C:2012:620](#))*³⁴

„Zrychlené řízení“

Tato věc vyvstala v souvislosti se zřízením Evropského mechanismu stability (EMS) v důsledku finanční krize, která zasáhla eurozónu v roce 2010. Účelem této mezinárodní finanční instituce je mobilizovat finanční zdroje a poskytovat podporu stability členským státům, jejichž měnou je euro, které se potýkají se závažnými potížemi s financováním nebo kterým takové potíže hrozí. V projednávané věci podal irský poslanec žalobu proti irské vládě. Tvrdil, že rozhodnutí 2011/199³⁵ je neplatné, a mimoto namítal, že ratifikací, schválením nebo přijetím Smlouvy o zřízení Evropského mechanismu stability, uzavřené dne 2. února 2012³⁶, by Irsku vznikly závazky, které jsou neslučitelné se Smlouvami, na nichž je založena Evropská unie.

V této souvislosti se Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko) obrátil na Soudní dvůr a požádal o uplatnění zrychleného řízení o předběžné otázce, přičemž poukázal na to, že včasná ratifikace Smlouvy o EMS Irskem má zásadní význam pro ostatní členy Evropského mechanismu stability, zvláště pak pro ty, kteří finanční pomoc potřebují. Ačkoli Irsko, tak jako všechny ostatní členské státy, které Smlouvu o EMS podepsaly, tuto

³³ Viz výše v části I tohoto přehledu, nadepsané „Naléhavé řízení o předběžné otázce“, kapitola s názvem „1. Oblast působnosti naléhavého řízení o předběžné otázce“.

³⁴ Viz rovněž rozsudek ze dne 27. listopadu 2012, Pringle (C-370/12, [EU:C:2012:756](#)).

³⁵ Rozhodnutí 2011/199/EU.

³⁶ Smlouva o zřízení Evropského mechanismu stability byla uzavřena v Bruselu (Belgie) dne 2. února 2012 mezi Belgickým královstvím, Spolkovou republikou Německo, Estonskou republikou, Irskem, Řeckou republikou, Španělským královstvím, Francouzskou republikou, Italskou republikou, Kyprskou republikou, Lucemburským velkovévodstvím, Maltou, Nizozemským královstvím, Rakouskou republikou, Portugalskou republikou, Republikou Slovinsko, Slovenskou republikou a Finskou republikou. V platnost vstoupila dne 27. září 2012.

smlouvu v mezidobí již ratifikovalo, předseda Soudního dvora uvedl, že předběžné otázky položené v této věci poukazují na nejistotu ohledně platnosti této smlouvy. Zdůraznil mimořádné okolnosti finanční krize, které uzavření této smlouvy provázely, a rozhodl, že je nezbytné věc projednat ve zrychleném řízení o předběžné otázce, aby tato nejistota, která poškozuje cíl Smlouvy o EMS, a sice zajišťování finanční stability eurozóny, byla co nejdříve odstraněna.

Usnesení ze dne 15. února 2017, Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:120](#))³⁷, a Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:138](#))³⁸

„Zrychlené řízení“

Ve věci Mengesteab (C-670/16) podal eritrejský státní příslušník žádost o azyl německým orgánům, které mu následně vydaly osvědčení o prohlášení žadatele o azyl, přičemž je třeba upřesnit, že německé právo³⁹ v tomto ohledu odlišuje prohlášení spočívající v projevení úmyslu ucházet se o azyl, které vede k vydání takového osvědčení, od podání oficiální žádosti o azyl. Když dotyčný nakonec o devět měsíců později mohl takovou žádost o azyl podat, německé orgány požádaly italské orgány, aby dotyčného převzaly, jelikož Itálie byla členským státem příslušným k posouzení jeho žádosti na základě nařízení Dublin III. Žádost dotyčného o azyl proto byla zamítnuta jako nepřípustná a bylo nařízeno jeho přemístění do Itálie. Verwaltungsgericht Minden (správní soud v Mindenu, Německo), u kterého byla podána žaloba proti tomuto rozhodnutí o přemístění, se zabýval možností žadatele o azyl dovolávat se uplynutí lhůt pro předložení žádosti o převzetí a dále podmínkami pro počítání běhu těchto lhůt. Podle čl. 21 odst. 1 nařízení Dublin III totiž v případě nedodržení uvedených lhůt přechází příslušnost k posouzení žádosti na členský stát, ve kterém byla podána. Verwaltungsgericht Minden (správní soud v Mindenu) nicméně poukázal na to, že taková opoždění byla v rozhodné době v Německu zcela běžná z důvodu mimořádného nárůstu počtu žadatelů o azyl od roku 2015.

Ve věci Jafari (C-646/16) překročili členové afgánské rodiny hranici mezi Srbskem a Chorvatskem. Chorvatské orgány následně zajistily jejich převoz až po slovinskou hranici s cílem pomoci rodině vycestovat do jiných členských států, aby tam její členové podali žádost o mezinárodní ochranu, což učinili v Rakousku. Nicméně vzhledem k tomu, že nařízení Dublin III stanoví, že k posouzení žádosti je příslušný členský stát, jehož vnější hranice byla překročena nedovoleným způsobem, požádaly rakouské orgány chorvatské orgány o převzetí dotyčných osob. Žádosti členů rodiny byly tudíž zamítnuty a rakouské orgány nařídily jejich přemístění do Chorvatska. Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud, Rakousko), u kterého byla podána žaloba proti těmto rozhodnutím, položil Soudnímu dvoru předběžnou otázku týkající se způsobu, jakým musí být uplatněna

³⁷ Viz rovněž rozsudek ze dne 26. července 2017 (velký senát), Mengesteab (C-670/16, [EU:C:2017:587](#)).

³⁸ Viz rovněž rozsudek ze dne 26. července 2017 (velký senát), Jafari (C-646/16, [EU:C:2017:586](#)).

³⁹ Asylgesetz (zákon o azylu), ve znění vyhlášeném dne 2. září 2008 (BGBl. 2008 I, s. 1798).

kritéria, jež se týkají vydávání povolení k pobytu nebo víz a vstupu a pobytu, stanovená v člancích 12 a 13 nařízení Dublin III.

Oba předkládající soudy požádaly o použití zrychleného řízení o předběžné otázce a předseda Soudního dvora těmto žádostem vyhověl.

V obou těchto věcech předseda Soudního dvora nejprve připomněl, že za běžných okolností značné množství osob nebo právních situací, jež mohou být potenciálně dotčeny rozhodnutím, které předkládající soud vydá poté, co Soudnímu dvoru položil předběžnou otázku, nepředstavuje jako takové výjimečnou okolnost, jež odůvodňuje projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce (usnesení ze dne 15. února 2017, Mengesteab, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), bod 10, a Jafari, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), bod 10).

Dodal nicméně, že tato úvaha nemůže být v tomto případě rozhodující, jelikož je počet věcí dotčených položenými předběžnými otázkami takový, že nejistota ohledně jejich výsledku představuje riziko narušení fungování systému zavedeného nařízením Dublin III, a proto oslabení společného evropského azylového systému, který normotvůrce Evropské unie zavedl na základě článku 78 SFEU. Tyto věci totiž zapadají do dosud neřešeného kontextu, v rámci kterého byl za obdobných podmínek, jako jsou podmínky v původním řízení, v Německu, v Rakousku a obecně v Unii evidován mimořádně vysoký počet žádostí o azyl. A dále tyto věci vyvolávají problémy výkladu, které s tímto kontextem přímo souvisí, jež se týkají ústředních aspektů systému zavedeného nařízením Dublin III, k nimž se má Soudní dvůr vyjádřit poprvé. Odpověď Soudního dvora tudíž dle jeho předsedy mohla mít rozsáhlé důsledky pro vnitrostátní orgány, které mají spolupracovat při uplatňování tohoto nařízení (usnesení ze dne 15. února 2017, Mengesteab, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), body 11 až 13, a Jafari, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), body 11 až 13).

Z toho podle předsedy Soudního dvora vyplývá, že nejistota ohledně určení členského státu příslušného k posouzení takových žádostí o azyl, jako byly žádosti o azyl v původních řízeních, příslušným vnitrostátním orgánům znemožňuje stanovit administrativní a rozpočtová opatření, která jsou nezbytná k zajištění posouzení těchto žádostí a příjmu žadatelů o azyl, ke kterým jsou případně příslušné, v souladu s požadavky vyplývajícími jak z unijního práva, tak z mezinárodních závazků dotyčných členských států. V této výjimečné krizové situaci je projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce nezbytné, aby byla co nejdříve odstraněna tato nejistota, která je na újmu řádnému fungování společného evropského azylového systému, jenž přispívá k dodržování článku 18 Listiny (usnesení ze dne 15. února 2017, Mengesteab, C-670/16, [EU:C:2017:120](#), body 15 a 16, a Jafari, C-646/16, [EU:C:2017:138](#), body 14 a 15).

*Usnesení ze dne 28. února 2017, M. A. S. a M. B. (C-42/17, [EU:C:2017:168](#))*⁴⁰

„Zrychlené řízení“

Corte costituzionale (Ústavní soud, Itálie) byla položena otázka ústavnosti dvěma italskými soudy, které se zabývaly případným porušením zásady zákonnosti v případě použití pravidla vyplývajícího z rozsudku Taricco a další⁴¹ v rámci trestních řízení, která před nimi probíhala. Pro připomenutí je třeba uvést, že Soudní dvůr v tomto rozsudku konstatoval, že ve dvou zjištěných případech mohla být italská pravidla promlčení použitelná na daňové trestné činy v oblasti daně z přidané hodnoty (DPH) v rozporu s povinnostmi uloženými členským státům článkem 325 odst. 1 a 2 SFEU. Soudní dvůr proto rozhodl, že v těchto případech musí příslušný vnitrostátní soud zajistit plný účinek čl. 325 odst. 1 a 2 SFEU tím, že, je-li to třeba, upustí od použití dotyčných ustanovení vnitrostátního práva.

Podle pravidla uvedeného v tomto rozsudku měly italské soudy v této věci za to, že by neměly přihlížet k promlčecí lhůtě stanovené V codice penale (italský trestní zákoník), a měly by tedy rozhodnout ve věci samé. Corte costituzionale (Ústavní soud) však vyjádřil pochybnosti o slučitelnosti takového řešení se zásadou zákonnosti trestných činů a trestů, jak je zakotvena v italské Ústavě a vykládána tímto soudem, jelikož tato zásada vyžaduje, aby byla ustanovení trestního práva přesně vymezená a nebyla retroaktivní.

Corte costituzionale (Ústavní soud) požádal, aby byla jeho žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednána ve zrychleném řízení o předběžné otázce, přičemž poukázal na to, že v souvislosti s výkladem unijního práva nastala situace hluboké nejistoty, která ovlivňuje probíhající trestní řízení a kterou je třeba naléhavě napravit. V tomto ohledu poukázal předseda Soudního dvora na to, že rychlá odpověď tuto nejistotu může odstranit, a uvedl, že jelikož se tato nejistota dotýká zásadních otázek vnitrostátního ústavního práva a unijního práva, je projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce odůvodněné.

Usnesení ze dne 26. září 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18, [EU:C:2018:786](#)), a ze dne 15. listopadu 2018, Komise v. Polsko (C-619/18, [EU:C:2018:910](#))

„Zrychlené řízení“

V těchto dvou věcech se jednalo o slučitelnost nového polského zákona⁴² s unijním právem. Tento zákon, který nabyl účinnosti dne 3. dubna 2018, snížil věkovou hranici pro odchod do důchodu členů Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy, Polsko) ze 70 let na 65 let a stanovil podmínky, za kterých může být těmto členům případně povoleno, aby ve výkonu funkce pokračovali. V tomto ohledu je jednak stanoveno, že se zákon použije na

⁴⁰ Viz rovněž rozsudek ze dne 5. prosince 2017 (velký senát), M. A. S. a M. B. (C-42/17, [EU:C:2017:936](#)).

⁴¹ Rozsudek ze dne 8. září 2015, Taricco a další (C-105/14, [EU:C:2015:555](#)).

⁴² Ustawa o Sądzie Najwyższym (zákon o Nejvyšším soudu) ze dne 8. prosince 2017 (Dz. U. z roku 2018, č. 5).

soudce ve funkci, kteří byli jmenováni k Nejvyššímu soudu (Sąd Najwyższy) před nabytím účinnosti tohoto zákona, a jednak že prezident Polské republiky má diskreční pravomoc prodloužit dobu aktivního výkon funkce těch soudců, kteří již věku 65 let dosáhli.

Ve věci Zakład Ubezpieczeń Społecznych (C-522/18) položil senát Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy) před tím, než rozhodl ve věci, otázky rozšířenému kolegiu tohoto soudu. V počáteční fázi posuzování těchto otázek poukázal Nejvyšší soud (Sąd Najwyższy) na to, že funkce dvou členů, kteří toto rozšířené kolegium tvoří, mohou být potenciálně dotčeny uvedeným zákonem. Rozšířené kolegium Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy) nicméně vyjádřilo pochybnosti o slučitelnosti tohoto zákona s unijním právem, zejména pokud jde o případná porušení zásad právního státu, neodvolatelnosti a nezávislosti soudců, jakož i zásady zákazu diskriminace na základě věku. Mělo rovněž za to, že je nezbytné získat upřesnění od Soudního dvora, a předložilo mu proto žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Rovněž požádalo o uplatnění zrychleného řízení o předběžné otázce, přičemž poukázalo na to, že je požadovaný výklad unijního práva podstatný, aby mohlo soudní pravomoc vykonávat legálně a v souladu se zásadou právní jistoty (usnesení ze dne 26. září 2018, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, C-522/18, nezveřejněné, [EU:C:2018:786](#), bod 12).

Zároveň Komise ve věci Komise v. Polsko (C-619/18) podala proti Polské republice na základě článku 258 SFEU žalobu pro nesplnění povinnosti, neboť měla za to, že přijetím uvedeného zákona Polská republika nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU a z článku 47 Listiny. Komise rovněž požádala o projednání této věci ve zrychleném řízení a vyjádřila pochybnosti o samotné způsobilosti Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy) pokračovat v rozhodování tak, aby bylo dodrženo základní právo každého jednotlivce na účinnou právní ochranu (usnesení ze dne 15. listopadu 2018, Komise v. Polsko, C-619/18, [EU:C:2018:910](#), bod 20).

Předseda Soudního dvora vyhověl oběma žádostem, přičemž zdůraznil závažnost situace nejistoty, ve které se předkládající soud a Komise nacházely, a uvedl, že rychlá odpověď může tyto pochybnosti rozptýlit.

Co se závažnosti nejistot týče, poukázal předseda Soudního dvora na to, že se tyto nejistoty dotýkají důležitých otázek unijního práva, jež souvisí zejména se soudcovskou nezávislostí a týkají se důsledků, které by mohl mít výklad tohoto práva na samotné složení a fungování polského nejvyššího soudu. V tomto ohledu předseda Soudního dvora zaprvé zdůraznil, že požadavek nezávislosti soudců je součástí podstaty základního práva na spravedlivý proces, které má zásadní význam jakožto záruka ochrany všech práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, a jako záruka zachování společných hodnot členských států stanovených v článku 2 SEU, zejména hodnoty právního státu. A zadruhé předseda soudního dvora zdůraznil, že zmíněné nejistoty v projednávané věci mohou mít rovněž dopad na fungování systému soudní spolupráce, kterou ztělesňuje mechanismus řízení o předběžné otázce stanovený v článku 267 SFEU, který je stěžejním bodem soudního systému Evropské unie. Nezávislost vnitrostátních soudů, a zejména soudů, které tak jako Nejvyšší soud (Sąd

Najwyższy) rozhodují v posledním stupni, je totiž zásadní (usnesení ze dne 26. září 2018, *Zakład Ubezpieczeń Społecznych*, C-522/18, [EU:C:2018:786](#), bod 15, a ze dne 15. listopadu 2018, *Komise v. Polsko*, C-619/18, [EU:C:2018:910](#), body 21, 22 a 25).

Mimoto je třeba poznamenat, že předseda Soudního dvora v usnesení Komise v. Polsko⁴³ rovněž odpověděl na tvrzení Polské republiky, podle kterého mělo mít uplatnění zrychleného řízení dopad na její právo na účinnou procesní obranu. Polská republika totiž kritizovala skutečnost, že žalovaný stát musí předložit všechny argumenty v jediném spise a řízení nezahrnuje předložení repliky a dupliky. Namítala také, že se Komise obrátila na Soudní dvůr pozdě a toto zpoždění nelze nyní kompenzovat takovým omezením procesních práv. Předseda Soudního dvora připomněl, že v případě použití takového řízení lze zajisté žalobu a žalobní odpověď doplnit replikou a duplikou pouze tehdy, pokládá-li to předseda Soudního dvora po vyslechnutí soudce zpravodaje a generálního advokáta za nezbytné. Nicméně za předpokladu, že předložení repliky není povoleno, není zjevné, jak v případě absence této repliky, a tedy argumentů a úvah, které doplňují argumenty a úvahy obsažené v žalobě a na které měla žalovaná možnost odpovědět v žalobní odpovědi, může tato žalovaná tvrdit, že její práva na procesní obranu jsou dotčena skutečností, že nemůže předložit dupliku. Kromě toho předseda Soudního dvora připomněl, že řízení o nesplnění povinnosti u Soudního dvora předchází postup před zahájením soudního řízení, během něhož mají účastníci řízení příležitost vyložit a utvořit argumentaci, kterou budou moci následně rozvinout před Soudním dvorem.

Usnesení ze dne 19. října 2018, *Wightman a další* (C-621/18, [EU:C:2018:851](#))⁴⁴

„Zrychlené řízení“

Tato věc byla zahájena v návaznosti na oznámení záměru Spojeného království Velké Británie a Severního Irska vystoupit z Unie podle článku 50 SEU, učiněné dne 29. března 2017 Prime Minister (předsedkyně vlády, Spojené království). V této souvislosti podali navrhovatelé v původním řízení, mezi které patří jeden člen Parliament of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland (Parlament Spojeného království Velké Británie a Severního Irska), dva členové Scottish Parliament (Skotský parlament, Spojené království) a tři členové Evropského parlamentu, návrh na soudní přezkum směřující k vydání deklaratorního rozsudku, jímž se domáhali upřesnění, zda, kdy a jak lze uvedené oznámení jednostranně odvolat.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) [Vrchní soud pro Skotsko, odvolací kolegium, 1. senát (Spojené království)], kterému byla žaloba směřující proti odmítnutí tohoto návrhu předložena, návrhu navrhovatelů v původním řízení na předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyhověl. Na rozdíl od soudu prvního

⁴³ Usnesení ze dne 15. listopadu 2018, *Komise v. Polsko* (C-619/18, [EU:C:2018:910](#)).

⁴⁴ Viz rovněž rozsudek ze dne 10. prosince 2018 (plénium), *Wightman a další* (C-621/18, [EU:C:2018:999](#)).

stupně se totiž domníval, že položení otázky, zda členský stát může před uplynutím lhůty dvou let uvedené v tomto článku jednostranně odvolat oznámení učiněné podle čl. 50 odst. 2 SEU a setrvat v Unii, není ani akademické, ani předčasné. Naopak měl za to, že odpověď Soudního dvora objasní možnosti, které budou členům parlamentu dostupné při hlasování o těchto otázkách.

Court of Session, Inner House, First Division (Scotland) (Vrchní soud pro Skotsko, odvolací kolegium, 1. senát) požádal, aby byla věc projednána ve zrychleném řízení o předběžné otázce. Soudní dvůr zdůraznil naléhavost jeho žádosti jednak z důvodu lhůty dvou let, která plyne ode dne 29. března 2017 a uplatní se na tento postup vystoupení, a jednak z důvodu nezbytnosti zorganizovat projednání této problematiky a hlasování o ní v Parlamentu Spojeného království v dostatečném předstihu před 29. březnem 2019.

Předseda Soudního dvora měl za to, že předkládající soud uvedl důvody, na základě kterých je naléhavost rozhodnutí jednoznačná. V tomto ohledu předseda připomněl, že pokud v určité věci vyvstávají závažné pochybnosti týkající se zásadních otázek vnitrostátního ústavního práva a unijního práva, může být s ohledem na zvláštní okolnosti takové věci nezbytné její projednání bez zbytečného odkladu. S ohledem na zásadní význam, který má uplatnění článku 50 SEU pro Spojené království a pro ústavní pořádek Unie, měl tudíž předseda Soudního dvora za to, že zvláštní okolnosti této věci mohou odůvodnit její projednání bez zbytečného odkladu.

Rozsudek ze dne 22. února 2022 (velký senát), RS (Účinek rozsudků ústavního soudu) (C-430/21, [EU:C:2022:99](#))

„Řízení o předběžné otázce – Právní stát – Nezávislost soudnictví – Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie – Přednost unijního práva – Absence oprávnění vnitrostátního soudu posuzovat, zda je s unijním právem v souladu vnitrostátní právní úprava, o níž ústavní soud dotyčného členského státu rozhodl, že je v souladu s Ústavou – Kárné řízení“

V dané věci byl dotyčný odsouzen v trestním řízení vedeném v Rumunsku. Jeho manželka nato podala trestní oznámení mimo jiné na několik osob z řad soudců a státních zástupců pro trestné činy, jež byly údajně spáchány během tohoto trestního řízení. Dotyčný následně podal stížnost ke Curtea de Apel Craiova (odvolací soud v Craiově, Rumunsko), v níž napadal nepřiměřenou délku trestního stíhání zahájeného v návaznosti na toto trestní oznámení.

Aby mohl Curtea de Apel Craiova (odvolací soud v Craiově) o této stížnosti rozhodnout, považoval za nutné posoudit, zda je s unijním právem slučitelná vnitrostátní právní úprava, kterou byl zřízen specializovaný útvar státního zastupitelství pověřený vyšetřováním trestných činů spáchaných v rámci rumunského soudního systému. Uvedený soud nicméně nebyl oprávněn posuzovat soulad této vnitrostátní právní úpravy s unijním právem s ohledem na rozsudek Curtea Constituțională (Ústavní soud,

Rumunsko) vydaný po rozsudku Soudního dvora ve věci Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další⁴⁵.

V tomto kontextu se Curtea de Apel Craiova (odvolací soud v Craiově) rozhodl obrátit se na Soudní dvůr s žádostí, aby v podstatě vyjasnil, zda za takových okolností, jaké nastaly v projednávané věci, brání unijní právo absenci oprávnění soudce obecného vnitrostátního soudu posuzovat soulad takové vnitrostátní právní úpravy s unijním právem a uplatnění kárných sankcí vůči tomuto soudci z důvodu, že se rozhodne takové posouzení provést.

Mimoto předkládající soud požádal o projednání v naléhavém řízení o předběžné otázce, nebo podpůrně ve zrychleném řízení o předběžné otázce, protože věc, která je základem projednávané žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, se týká vážného zásahu do nezávislosti rumunských soudů a nejistota související s vnitrostátními právními předpisy dotčenými v původním řízení může mít dopad na fungování systému soudní spolupráce tvořeného mechanismem řízení o předběžné otázce upraveným v článku 267 SFEU.

Předseda Soudního dvora zamítl žádost o projednání v naléhavém řízení o předběžné otázce a vyhověl žádosti o projednání ve zrychleném řízení o předběžné otázce, protože odpověď bez zbytečného odkladu mohla odstranit závažnou nejistotu, které čelil předkládající soud ohledně významných otázek týkajících se unijního práva a ústavního práva a souvisejících zejména se soudcovskou nezávislostí, přičemž tyto nejistoty by mohly mít širší důsledky pro celý dotčený soudní systém.

1.3. Zbavení osobní svobody žalobce

Rozsudek ze dne 19. prosince 2019 (velký senát), Junqueras Vies (C-502/19, [EU:C:2019:1115](#))

„Řízení o předběžné otázce – Zrychlené řízení – Institucionální právo – Občan Evropské unie zvolený do Evropského parlamentu v době, kdy je na něj v rámci trestního řízení uvalena vazba – Článek 14 SEU – Pojem ‚člen Evropského parlamentu‘ – Článek 343 SFEU – Imunity nezbytné k plnění poslání Unie – Protokol (č. 7) o výsadách a imunitách Evropské unie – Článek 9 – Imunity, kterých požívají členové Evropského parlamentu – Imunita během cesty – Imunita v rámci zasedání – Osobní, časová a věcná působnost těchto imunit – Zbavení imunity Evropským parlamentem – Žádost vnitrostátního soudu o zbavení imunity – Akt o volbě členů Evropského parlamentu ve všeobecných a přímých volbách – Článek 5 – Funkční období – Článek 8 – Volební postup – Článek 12 – Ověření pověřovacích listin členů Evropského parlamentu po oficiálním vyhlášení volebních výsledků – Listina základních práv Evropské unie – Článek 39 odst. 2 – Volba

⁴⁵ Rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, [EU:C:2021:393](#)), v němž Soudní dvůr mimo jiné rozhodl, že předmětná právní úprava je v rozporu s unijním právem, jestliže zřízení takového specializovaného útvaru není odůvodněno objektivními a ověřitelnými požadavky vycházejícími z řádného výkonu spravedlnosti a doprovázeno zvláštními zárukami uvedenými Soudním dvorem (viz bod 5 výroku uvedeného rozsudku).

členů Evropského parlamentu ve všeobecných a přímých volbách svobodným a tajným hlasováním – Právo být volen“

V projednávané věci podal politik, který byl zvolen ve volbách do Evropského parlamentu dne 26. května 2019, opravný prostředek proti usnesení Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko), které se týkalo odmítnutí vydat mu mimořádné povolení opustit věznici. Na dotyčného byla před uvedenými volbami uvalena vazba v rámci trestního řízení, které proti němu bylo zahájeno z důvodu jeho účasti na organizaci referenda o sebeurčení konaného v autonomní oblasti Katalánsko dne 1. října 2017. O výše uvedené povolení požádal proto, aby mohl splnit formalitu, kterou vyžaduje španělské právo po vyhlášení výsledků a která spočívá v tom, že dotyčná osoba před Ústřední volební komisí složí přísahu nebo slib zachovávat španělskou Ústavu a následně odcestuje do Evropského parlamentu, aby se tam zúčastnila ustavujícího zasedání nově zvoleného sboru.

Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) položil Soudnímu dvoru několik otázek týkajících se výkladu článku 9 protokolu (č. 7) o výsadách a imunitách Evropské unie (Úř. věst. 2012, C 326, s. 266), které vyvstaly nikoli v rámci přípravy jeho rozsudku ve věci samé v trestním řízení vedeném proti dotyčnému, ale v souvislosti s opravným prostředkem, který dotyčný podal proti dotčenému usnesení. Po podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru předkládající soud uložil dne 14. října 2019 dotyčnému trest odnětí svobody v délce třinácti let a stejně dlouhý trest absolutní nezpůsobilosti vykonávat veřejné úřady a funkce.

V této souvislosti předkládající soud rovněž požádal, aby byla věc projednána ve zrychleném řízení o předběžné otázce. Tento soud na podporu své žádosti v podstatě uvedl, že se předběžné otázky týkají postavení člena Evropského parlamentu a složení tohoto orgánu, že odpovědi Soudního dvora na tyto předběžné otázky mohou nepřímo vést k přerušení odnětí svobody dotyčného a tato situace odnětí svobody odpovídá situaci uvedené v čl. 267 čtvrtém pododstavci SFEU.

Předseda Soudního dvora návrhu na projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce vyhověl. V tomto ohledu uvedl zaprvé, že dotyčný se ke dni podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nacházel ve vazbě, takže předběžné otázky položené Tribunal Supremo (Nejvyšší soud) je třeba považovat za otázky, které vyvstaly v rámci sporu týkajícího se osoby ve vazbě ve smyslu čl. 267 čtvrtého pododstavce SFEU, a zadruhé že předmětem těchto otázek je výklad ustanovení unijního práva, který může mít sám o sobě vliv na ponechání dotyčného ve vazbě, a to za předpokladu, že se na něj toto ustanovení uplatní.

1.4. Rodinný prvek

Rozsudek ze dne 14. prosince 2021 (velký senát), Stolična obština, rajon „Pančarevo“ (C-490/20, [EU:C:2021:1008](#))

„Řízení o předběžné otázce – Občanství unie – Články 20 a 21 SFEU – Právo na volný pohyb a pobyt na území členských států – Dítě narozené v hostitelském členském státě svých rodičů – Rodný list vydaný tímto členským státem, v němž je uvedeno, že toto dítě má dvě matky – Rozhodnutí členského státu původu jedné z těchto dvou matek, kterým se odmítá vydat uvedenému dítěti rodný list kvůli nedostatku informací o totožnosti jeho biologické matky – Povinnost mít takový rodný list k dispozici coby podmínka vydání průkazu totožnosti nebo cestovního pasu – Vnitrostátní právní úprava tohoto členského státu původu, která neumožňuje, aby rodiči byly osoby stejného pohlaví“

Ve sporu v původním řízení proti sobě stojí bulharská státní příslušnice a Stolična obština, rajon „Pančarevo“ (město Sofie, obvod Pančarevo, Bulharsko) (dále jen „město Sofie“), ohledně toho, že město Sofie odmítlo vydat rodný list dceři této bulharské státní příslušnice a její manželky, státní příslušnice Spojeného království. V rodném listě tohoto dítěte, narozeného v roce 2019, který vystavily španělské orgány, jsou coby jeho rodiče uvedeny dvě matky. Pobývaly se svojí dcerou ve Španělsku.

Dotyčná podala u města Sofie žádost a spolu s ní předložila výpis z matriční knihy týkající se rodného listu, který byl přeložen do bulharštiny; překlad byl proveden soudním překladatelem a úředně ověřen. Město Sofie vyzvalo k předložení důkazů o rodičovském vztahu týkající se specificky totožnosti biologické matky dítěte, protože bulharský tiskopis rodného listu obsahuje pouze jednu kolonku pro „matku“ a druhou kolonku pro „otce“. Dotyčná odmítla tuto informaci poskytnout, což vedlo město Sofie k odmítnutí vydat požadovaný rodný list s odůvodněním, že stav, kdy by byli uvedeni dva rodiče ženského pohlaví, by odporoval bulharskému veřejnému pořádku, který nepovoluje uzavření manželství mezi dvěma osobami stejného pohlaví.

Administrativen sad Sofia-grad (správní soud v Sofii, Bulharsko), který projednával žalobu proti uvedenému zamítavému rozhodnutí, se dotázal mimo jiné, zda odmítnutí bulharských orgánů registrovat narození dítěte narozeného v jiném členském státě, s rodným listem uvádějícím dvě matky, porušuje práva dítěte podle čl. 4 odst. 2 SEU, článků 20 a 21 SFEU, jakož i článků 7, 9, 24 a 45 Listiny.

Předkládající soud rovněž požádal o projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce a zdůraznil, že v důsledku rozhodnutí bulharských orgánů nevydat rodný list dotčenému dítěti, které bude bulharskou státní příslušnicí, vznikají tomuto dítěti závažné obtíže stran získání bulharského průkazu totožnosti, a tudíž i stran výkonu jeho práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, které je zaručeno v článku 21 SFEU.

Předseda Soudního dvora rozhodl žádosti o projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce vyhovět a rozhodnutí odůvodnil tak, že dotčené dítě je malé dítě, které v současné době nemá cestovní pas, ačkoliv pobývá v členském státě, jehož není státní příslušnicí. Předseda Soudního dvora rovněž uvedl, že vzhledem k tomu, že cílem položených otázek je určit, zda jsou bulharské orgány povinny vydat tomuto dítěti rodný list, a z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že tento rodný list je podle vnitrostátního práva k získání bulharského cestovního pasu nezbytný, může odpověď Soudního dvora poskytnutá bez zbytečného odkladu přispět k tomu, aby uvedené dítě získalo cestovní pas rychleji.

1.5. Nebezpečí porušení základních práv

Usnesení ze dne 15. července 2010, Purruker (C-296/10, [EU:C:2010:446](#))

„Zrychlené řízení“

Ve sporu v původním řízení stála německá státní příslušnice proti španělskému státnímu příslušníkovi ve věci práva péče o jejich dvojčata. Méně než rok po narození dětí došlo k rozluce rodičů, kteří uzavřeli dohodu ve formě notářského zápisu, jež potvrzovala přání matky vrátit se s dětmi do země původu. Nakonec však do Německa odcestovala pouze s jedním z dětí, jelikož druhé z nich muselo ze zdravotních důvodů dočasně zůstat ve Španělsku se svým otcem. Tato situace se od té doby nezměnila.

Rodiče zahájili několik řízení. Ve Španělsku otec požádal o nařízení předběžných opatření a této žádosti bylo vyhověno, i když není vyloučeno, že toto řízení může být považováno za řízení ve věci samé, jehož předmětem je přiznání práva péče o děti. V Německu se následně domáhal výkonu španělského rozhodnutí o nařízení předběžných opatření a toto řízení vedlo k vydání rozsudku Purruker⁴⁶. Matka zároveň v Německu podala žalobu ve věci samé týkající se přiznání práva péče o obě děti, jež byla příkázána Amtsgericht Stuttgart (okresní soud ve Stuttgartu, Německo).

Tento posledně uvedený soud Soudnímu dvoru položil předběžnou otázku, zda v rámci použití čl. 19 odst. 2 nařízení č. 2201/2003, který upravuje případy překážky litispendence ve věcech rodičovské zodpovědnosti, musí být soud, kterému byl předložen návrh na nařízení předběžných opatření (v projednávané věci španělský soud), ve vztahu k soudu členského státu, u kterého byla podána žaloba ve věci samé, jež má tentýž předmět [v projednávané věci Amtsgericht Stuttgart (okresní soud ve Stuttgartu)], považován za „soud, který zahájil řízení jako první“.

Amtsgericht Stuttgart (okresní soud ve Stuttgartu) rovněž požádal o projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce, přičemž tvrdil, že sporná otázka příslušnosti dvou soudů v různých členských státech, kterým byla předložena tatáž věc, navzdory délce

⁴⁶ Rozsudek ze dne 15. července 2010, Purruker (C-256/09, [EU:C:2010:437](#)).

řízení dosud neusnadnila posouzení skutečné hmotněprávní otázky. Tyto okolnosti podle něj ovlivňují chování účastníků řízení způsobem, který je škodlivý pro rodinné vazby dětí. Děti totiž již tři roky neměly žádný kontakt mezi sebou ani s druhým z rodičů. Amtsgericht Stuttgart (okresní soud ve Stuttgartu) navíc uvedl, že převzetí péče o dítě německou státní příslušnicí, zejména jeho převzetí do lékařské péče a zápis do školského zařízení, závisí na právní situaci dítěte. Toto převzetí péče o dítě je však v současnosti ovlivněno pochybností, jež se týká platnosti a uznání předběžného opatření nařízeného španělským soudem ve věci práva péče o dítě v Německu. Vzhledem k těmto okolnostem a s ohledem na čas, který již uplynul z důvodu průběhu projednávání věci v různých řízeních, předseda Soudního dvora rozhodl, že je vhodné, aby předkládající soud obdržel odpovědi na položené otázky v co nejkratší lhůtě, což odůvodňuje projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce.

*Usnesení ze dne 9. září 2011, Dereci a další (C-256/11, [EU:C:2011:571](#))*⁴⁷

„Zrychlené řízení“

V této věci hodlalo pět státních příslušníků třetích států žít v Rakousku se svými rodinnými příslušníky (manžel či manželka, děti či rodiče), občany Unie, kteří v tomto státě pobývali a byli jeho státními příslušníky. Tito občané Unie nicméně nikdy nevyužili práva volného pohybu. Kromě toho nebyli tito občané Unie, na rozdíl od některých dotyčných státních příslušníků třetích států, na těchto posledně zmíněných osobách ekonomicky závislí. Žádosti o povolení k pobytu, které těchto pět státních příslušníků třetích států podalo, byly zamítnuty a v případě čtyř z nich bylo zamítnutí doprovázeno rozhodnutím o vyhoštění a opatřením k ukončení pobytu.

Verwaltungsgerichtshof (Správní soudní dvůr, Rakousko), kterému byla věc v této souvislosti předložena, se zabýval otázkou, zda jsou poznatky uvedené Soudním dvorem v rozsudku Ruiz Zambrano⁴⁸ použitelné na jednoho nebo několik žalobců v původních řízeních.

Verwaltungsgerichtshof (Správní soudní dvůr) požádal, aby byla žádost o rozhodnutí o předběžné otázce projednána ve zrychleném řízení. Na podporu této žádosti poukázal na rozhodnutí o ukončení pobytu, jež byla přijata vůči většině žalobců v původním řízení a jimiž by, kdyby byla vykonána, byli osobně dotčeni oni i jejich rodinní příslušníci. V tomto ohledu upřesnil, že přinejmenším jednomu z žalobců byl odepřen odkladný účinek odvolání podaného proti rozhodnutí o vyhoštění, a opatření k ukončení pobytu tudíž může být kdykoliv vykonáno. Obecně kladl důraz na skutečnost, že hrozba brzkého ukončení pobytu žalobcům znemožňuje vést normální rodinný život, neboť je staví do nejisté situace. Verwaltungsgerichtshof (Správní soudní dvůr) kromě toho uvedl, že v současnosti projednává, tak jako rakouské správní orgány, značné množství

⁴⁷ Viz rovněž rozsudek ze dne 15. listopadu 2011 (velký senát), Dereci a další (C-256/11, [EU:C:2011:734](#)).

⁴⁸ Rozsudek ze dne 8. března 2011 (velký senát), Ruiz Zambrano (C-34/09, [EU:C:2011:124](#)).

obdobných věcí a z důvodu rozsudku Ruiz Zambrano je v blízké budoucnosti třeba očekávat, že počet projednávaných věcí obdobného druhu vzroste⁴⁹.

Předseda Soudního dvora rozhodl žádosti o projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce vyhovět. Nejprve připomněl, že právo na respektování rodinného života je součástí základních práv chráněných právním řádem Společenství a bylo znovu potvrzeno v článku 7 Listiny. Dále zdůraznil, že odpověď Soudního dvora na položené předběžné otázky může odstranit nejistotu ovlivňující situaci žalobců v původním řízení, a že by proto odpověď v co nejkratší době přispěla k rychlejšímu ukončení této nejistoty, která jim brání vést normální rodinný život.

Usnesení ze dne 6. května 2014, G. (C-181/14, [EU:C:2014:740](#))

„Zrychlené řízení“

V této věci, jež byla prezentována výše⁵⁰, Soudní dvůr zamítl žádost předkládajícího soudu o projednání v naléhavém řízení o předběžné otázce. Předseda Soudního dvora nicméně rozhodl, že věc bude projednána ve zrychleném řízení o předběžné otázce. Měl totiž za to, že uplatnění zrychleného řízení je nezbytné v případě, že další držení ve vazbě závisí výlučně na odpovědi na otázku položenou předkládajícím soudem. V tomto ohledu zejména připomněl, že čl. 267 čtvrtý pododstavec SFEU stanoví, že Soudní dvůr rozhodne v co nejkratší lhůtě, pokud se projednávaná věc týká osoby ve vazbě.

Usnesení ze dne 5. června 2014, Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, [EU:C:2014:1388](#))

„Zrychlené řízení“

V dané věci získaly fyzické osoby bankovní úvěr zajištěný zástavním právem k nemovitosti určené k jejich bydlení. Vzhledem k tomu, že neplnily povinnost platit měsíční splátky tohoto úvěru, byl zahájen výkon rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou za účelem nuceného prodeje příslušného nemovitého majetku. Dotčené osoby tudíž proti tomuto řízení podaly námitku a poté, co byla zamítnuta, odvolání k Audiencia Provincial de Castellón (provinciální soud v Castellónu, Španělsko).

Tento soud uvedl, že ačkoliv španělské občanské soudní řízení⁵¹ umožňuje podat odvolání proti rozhodnutí, které vyhovuje námitce podané dlužníkem a ukončuje tak

⁴⁹ Rozsudek ze dne 8. března 2011 (velký senát), Ruiz Zambrano (C-34/09, [EU:C:2011:124](#), body 12, 13 a 15).

⁵⁰ Viz výše v části I tohoto přehledu, nadepsané „Naléhavé řízení o předběžné otázce“, kapitola s názvem „1. Oblast působnosti naléhavého řízení o předběžné otázce“.

⁵¹ Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social (zákon č. 1/2013 o opatřeních směřujících k posílení ochrany hypotečních dlužníků, dluhové restrukturalizaci a o sociálním nájemném) ze dne 14. května 2013 (BOE č. 116 ze dne 15. května 2013, s. 36373), kterým se mění Ley de enjuiciamiento civil (občanský soudní řád) ze dne 7. ledna 2000 (BOE č. 7 ze dne 8. ledna 2000, s. 575), který byl sám pozměněn decreto-ley 7/2013 de medidas urgentes de naturaleza tributaria, presupuestaria y de fomento de la investigación, el desarrollo y la innovación (nařízení s mocí zákona č. 7/2013 o naléhavých daňových a rozpočtových opatřeních na podporu výzkumu, vývoje a inovace) ze dne 28. června 2013 (BOE č. 155 ze dne 29. června 2013, s. 48767).

výkon rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, neumožňuje naproti tomu dlužníkovi, jehož námitka byla zamítnuta, podat odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým se nařizuje pokračovat v nuceném výkonu rozhodnutí. Uvedený soud měl však pochybnosti o tom, zda je tato vnitrostátní právní úprava slučitelná s cílem ochrany spotřebitelů, který sleduje směrnice 93/13⁵², jakož i s právem na účinnou právní ochranu zakotveným v článku 47 Listiny. V tomto ohledu zdůraznil, že dát dlužníkům možnost podat odvolání se může ukázat o to významnější, když některá ujednání úvěrové smlouvy dotčená v původním řízení mohou být považována za zneužívající ve smyslu směrnice 93/13.

V této souvislosti Audiencia Provincial de Castellón (provinciální soud v Castellónu) požádal o projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce, přičemž zdůraznil, že by odpověď Soudního dvora mohla mít ve Španělsku významné procesní dopady. V souvislosti s hospodářskou krizí byly totiž výkony rozhodnutí týkajících se obytných nemovitostí zatížených hypotékou zahájeny vůči mimořádně vysokému počtu fyzických osob. Navíc, pokud jde konkrétně o žalobce v původním řízení, mohla být vzhledem k tomu, že podaná námitka neměla odkladný účinek, jejich obydlí prodána v dražbě ještě před rozhodnutím Soudního dvora.

Předseda Soudního dvora uvedl, že z ustálené judikatury jistě vyplývá, že velké množství osob nebo právních situací, jež mohou být potenciálně dotčeny rozhodnutím, které předkládající soud vydá poté, co Soudnímu dvoru položil předběžnou otázku, nepředstavuje jako takové výjimečnou okolnost, jež by odůvodňovala projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce. Vedle počtu dotčených dlužníků však v projednávaném případě riziko ztráty hlavního obydlí, jež vlastníkově hrozí, je i jeho rodinu staví do obzvláště nejistého postavení. Tato okolnost je o to závažnější, že kdyby se ukázalo, že je výkon rozhodnutí založen na úvěrové smlouvě obsahující zneužívající ujednání, jejichž neplatnost konstatoval vnitrostátní soud, neplatnost příslušného výkonu rozhodnutí by přinesla poškozenému dlužníkovi pouze ochranu spočívající v náhradě škody, ale neumožnila by obnovení předchozího stavu, kdy byl vlastníkem svého obydlí. Vzhledem k těmto okolnostem a vzhledem ke skutečnosti, že odpověď Soudního dvora v co nejkratší lhůtě mohla výrazně omezit riziko ztráty vlastního bydlení hrozící dotčeným osobám, předseda Soudního dvora žádosti o projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce vyhověl.

Usnesení ze dne 1. února 2016, Davis a další (C-698/15, [EU:C:2016:70](#))⁵³

„Zrychlené řízení“

V dané věci zpochybnily fyzické osoby zákonnost britské právní úpravy⁵⁴, která Secretary of State for the Home Department (ministr vnitra, Spojené království) opravňovala uložit

⁵² Směrnice 93/13/EHS.

⁵³ Viz rovněž rozsudek ze dne 21. prosince 2016 (velký senát), Tele2 Sverige a Watson a další (C-203/15 a C-698/15, [EU:C:2016:970](#)).

poskytovatelům veřejných telekomunikačních služeb povinnost uchovávání veškerých údajů o elektronických komunikacích po dobu maximálně dvanácti měsíců, s výjimkou uchovávání obsahu předmětné komunikace. Tyto osoby měly za to, že je uvedená vnitrostátní právní úprava neslučitelná s články 7 a 8 Listiny a nedodržuje požadavky zakotvené v rozsudku Digital Rights Ireland a další⁵⁵, ve kterém Soudní dvůr prohlásil za neplatnou směrnici 2006/24⁵⁶. Vzhledem k tomu, že jejich návrhům bylo v prvním stupni vyhověno, podal ministr vnitra odvolání u Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) [odvolací soud (Anglie a Wales) (občanskoprávní oddělení), Spojené království]. Posledně uvedený tudíž Soudnímu dvoru položil několik předběžných otázek, jež se týkaly dosahu rozsudku Digital Rights Ireland a další⁵⁷.

V této souvislosti předkládající soud rovněž požádal, aby byla věc projednána ve zrychleném řízení o předběžné otázce. Na podporu této žádosti uvedl, že by bylo žádoucí, aby tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla spojena s věcí Tele2 Sverige (C-203/15), která byla v té době Soudním dvorem projednávána, nebo aby byly projednávány zároveň. A dále uvedl, že platnost dotčené britské právní úpravy má zaniknout ke dni 31. prosince 2016 a existuje nejistota, pokud jde o rozsudek Digital Rights Ireland a další⁵⁸, ohledně jakékoli právní úpravy, kterou by členské státy v oblasti uchovávání údajů týkajících se elektronických komunikací mohly přijmout.

Předseda Soudního dvora konstatoval, že dotyčná právní úprava může přinést závažné zásahy do základních práv zakotvených v člácích 7 a 8 Listiny, načež dospěl k závěru, že by rychlá odpověď mohla skutečně vést k rozptýlení nejistoty, které je předkládající soud s ohledem na tyto případné zásahy a jejich případná odůvodnění vystaven. Kromě toho podle předsedy Soudního dvora odůvodňuje naléhavou odpověď rovněž lhůta platnosti uvedené právní úpravy, a to vzhledem k duchu spolupráce, kterou se vyznačují vztahy mezi soudy členských států a Soudním dvorem. Z těchto důvodů předseda Soudního dvora rozhodl o projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce.

1.6. Hmotná nouze

Rozsudek ze dne 15. července 2021 (velký senát), *The Department for Communities in Northern Ireland* (C-709/20, [EU:C:2021:602](#))

„Řízení o předběžné otázce – Občanství unie – Státní příslušník členského státu, který není ekonomicky aktivní a pobývá na území jiného členského státu na základě vnitrostátního práva – Článek 18 první pododstavec SFEU – Zákaz diskriminace na základě státní příslušnosti – Směrnice 2004/38/ES – Článek 7 – Podmínky pro získání práva pobytu na dobu delší než tři měsíce – Článek

⁵⁴ Data Retention and Investigatory Powers Act 2014 (zákon o uchovávání údajů a vyšetřovacích pravomocích z roku 2014).

⁵⁵ Rozsudek ze dne 8. dubna 2014 (velký senát), Digital Rights Ireland, (C-293/12 a C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

⁵⁶ Směrnice 2006/24/ES.

⁵⁷ Rozsudek ze dne 8. dubna 2014 (velký senát), Digital Rights Ireland, (C-293/12 a C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

⁵⁸ Rozsudek ze dne 8. dubna 2014 (velký senát), Digital Rights Ireland, (C-293/12 a C-594/12, [EU:C:2014:238](#)).

24 – Sociální pomoc – Pojem – Rovné zacházení – Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska – Přechodné období – Vnitrostátní ustanovení, které z nároku na sociální pomoc vylučuje občany Unie, kteří mají právo pobytu na dobu určitou na základě vnitrostátního práva – Listina základních práv Evropské unie – Články 1, 7 a 24“

V dané věci dotčená osoba, nizozemská a zároveň chorvatská státní příslušnice, žila ve Spojeném království od roku 2018, aniž zde vykonávala jakoukoli výdělečnou činnost, se svým partnerem nizozemské státní příslušnosti a jejich dvěma dětmi, dokud se nepřestěhovala do azylového domu pro ženy, které se staly oběťmi domácího násilí. Nemá k dispozici žádné finanční prostředky.

Dne 4. června 2020 jí Home Office (ministerstvo vnitra, Spojené království) přiznalo právo přechodného pobytu ve Spojeném království na základě nového britského režimu použitelného na občany Unie s bydlištěm v této zemi, který byl zaveden v souvislosti s vystoupením Spojeného království z Unie. Dne 8. června 2020 požádala v Severním Irsku o sociální pomoc, tzv. všeobecný příspěvek (Universal Credit), ale její žádost byla zamítnuta z důvodu, že vnitrostátní právní úprava vylučuje občany Unie s právem pobytu uděleným na základě nového režimu z kategorie osob majících nárok na všeobecný příspěvek.

Appeal Tribunal (Northern Ireland) (odvolací soud pro Severní Irsko, Spojené království), který projednává odvolání proti uvedenému zamítnutí, se tedy dotázal na případnou neslučitelnost britského zákona o všeobecném příspěvku se zákazem diskriminace z důvodu státní příslušnosti stanoveným v čl. 18 prvním pododstavci SFEU.

V tomto rámci uvedený soud požádal o uplatnění zrychleného řízení o předběžné otázce s odkazem na zjevnou naléhavost věci a na složitou finanční situaci dotčené osoby.

Předseda Soudního dvora žádosti o projednání ve zrychleném řízení o předběžné otázce vyhověl na základě hmotné nouze dotčené osoby a jejich dětí a nemožnosti pobírat na základě vnitrostátního práva dávky sociální pomoci.

1.7. Nebezpečí závažných škod na životním prostředí

*Usnesení ze dne 13. dubna 2016, Pesce a další (C-78/16 a C-79/16, [EU:C:2016:251](#))*⁵⁹

„Zrychlené řízení“

Servizio Agricoltura della Regione Puglia (zemědělský odbor regionu Apulie, Itálie) nařídil v rámci prevence šíření bakterie *Xylella fastidiosa* několika vlastníkům zemědělských pozemků, aby vykáceli olivovníky, jež byly považovány za napadené touto bakterií,

⁵⁹ Viz rovněž rozsudek ze dne 9. června 2016 (velký senát), Pesce a další (C-78/16 a C-79/16, [EU:C:2016:428](#)).

zasazené na jejich pozemcích, jakož i veškeré hostitelské rostliny nacházející se v okruhu 100 metrů od těchto olivovníků. Uvedení vlastníci poté podali žalobu směřující ke zrušení těchto rozhodnutí o odstranění z důvodu, že prováděcí rozhodnutí 2015/789⁶⁰, na němž se tato rozhodnutí zakládala, bylo podle nich v rozporu se zásadami proporcionality a obezřetnosti a bylo nedostatečně odůvodněno.

Za těchto podmínek Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (správní soud regionu Lazio, Itálie), ke kterému byly tyto žaloby podány, rozhodl dočasně pozastavit výkon sporných vnitrostátních opatření a dotázat se Soudního dvora, zda je prováděcí rozhodnutí 2015/789 slučitelné s unijním právem.

Tento soud rovněž požádal, aby byla věc projednána ve zrychleném řízení o předběžné otázce. Na podporu této žádosti zdůraznil závažnost důsledků, které by měl výkon rozhodnutí o odstranění rostlin za následek a které by poškodily nejen žalobce v původních řízeních, ale také celistvost krajiny, hospodářskou činnost, kvalitu podzemí vody, zemědělsko-potravinářský řetězec, jakož i veřejné zdraví. Stejně tak nemohla být podle předkládajícího soudu tato rozhodnutí kvalifikována jako předběžná, neboť by měl jejich výkon konečný a nezvratný dopad na dotčený rostlinný ekosystém.

Předseda Soudního dvora návrhu na projednání věci ve zrychleném řízení o předběžné otázce vyhověl. V tomto ohledu zaprvé konstatoval, že další prodlužování pozastavení výkonu příslušných rozhodnutí o odstranění rostlin může přispět k šíření bakterie *Xylella* v Unii, a zadruhé, že provedení těchto rozhodnutí může mít nenapravitelné důsledky pro ekosystém a způsobit nenapravitelnou újmu žalobcům v původním řízení.

Usnesení ze dne 11. října 2017, Komise v. Polsko (C-441/17, [EU:C:2017:794](#))

„Zrychlené řízení“

Komise se domáhala, aby Soudní dvůr konstatoval, že Polská republika nesplnila jisté povinnosti, které pro ni vyplývají ze směrnice 92/43⁶¹ (tzv. „směrnice o stanovištích“) a směrnice 2009/147⁶² (tzv. „směrnice o ochraně ptáků“), a to z důvodu lesnických zásahů, které měly být provedeny v Bělověžském pralese („Puszcza Białowieska“), jednom z nejzachovalejších přirozených lesů v Evropě, zapsaném na seznamu světového dědictví Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO). Konkrétně Minister Środowiska (ministr životního prostředí, Polsko), který jako důvod namítal šíření škodlivého hmyzu (lýkožrout smrkový), odsouhlasil změnu lesního hospodářského plánu, jež umožnila zvýšení těžby dřeva, jakož i činností v oblastech, ve kterých byly do té doby jakékoli zásahy vyloučeny. V této souvislosti bylo zahájeno kácení velkého počtu stromů.

⁶⁰ Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2015/789 ze dne 18. května 2015 o opatřeních proti zavlečení organismu *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) do Unie a proti jeho rozšiřování na území Unie (Úř. věst. 2015, L 125, s. 36).

⁶¹ Směrnice 92/43/EHS.

⁶² Směrnice 2009/147/ES.

V této věci zaprvé předseda Soudního dvora již vyhověl žádosti Komise o její přednostní projednání. Zadruhé místopředseda Soudního dvora na základě čl. 160 odst. 7 jednacího řádu Soudního dvora Polské republiky nařídil, aby provádění dotčených lesnických zásahů odložila až do přijetí usnesení, kterým bude ukončeno řízení o předběžných opatřeních zahájené Komisí⁶³. Navzdory tomu předseda Soudního dvora rovněž rozhodl, že se i bez návrhu uplatní zrychlené řízení. V tomto ohledu shledal, že ze spor mezi Komisí a Polskou republikou odkrývá existenci bezprostředního a potenciálně závažného nebezpečí pro životní prostředí. Zaprvé by totiž podle Polské republiky prodlužování pozastavení uvedených lesnických zásahů mohlo přispět k šíření škodlivého hmyzu, které by vedlo k hlubokému otřesu ekosystému Bělověžského pralesa, a způsobilo by tudíž škodu na životním prostředí, jež by mohla představovat přímé nebezpečí pro život a zdraví lidí. A zadruhé mohlo mít podle Komise provádění těchto činností nezvratné důsledky na přírodní stanoviště a druhy živočichů, na které se vztahuje směrnice o stanovištích a směrnice o ochraně ptáků, pro jejichž ochranu byla lokalita Natura 2000 Puszcza Białowieska vyhlášena. Za těchto podmínek měl předseda Soudního dvora za to, že rychlá odpověď ohledně souladu těchto lesnických zásahů s unijním právem může zmírnit rizika, která mohou vyvstat v důsledku prodlužování pozastavení těchto činností nebo jejich výkonu.

1.8. Riziko, že trestné činy zůstanou nepotrestány, ve velkém počtu věcí

Rozsudek ze dne 21. prosince 2021, Euro Box Promotion a další (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, [EU:C:2021:1034](#))

„Řízení o předběžné otázce – Rozhodnutí 2006/928/ES – Mechanismus pro spolupráci a ověřování pokroku Rumunska při dosahování specifických referenčních cílů v oblasti reformy soudnictví a boje proti korupci – Povaha a právní účinky – Závazná povaha pro Rumunsko – Právní stát – Nezávislost soudců – Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie – Boj proti korupci – Ochrana finančních zájmů Unie – Článek 325 odst. 1 SFEU – Úmluva ‚PIF‘ – Trestní řízení – Rozsudky Curtea Constituțională (Ústavní soud, Rumunsko) týkající se zákonnosti provádění některých důkazů a složení soudních kolegií v oblasti závažné korupce – Povinnost vnitrostátních soudců dát plný účinek rozhodnutím Curtea Constituțională (Ústavní soud) – Kárná odpovědnost soudců v případě nerespektování těchto rozhodnutí – Oprávnění nepoužít rozhodnutí Curtea Constituțională (Ústavní soud), jež jsou v rozporu s unijním právem – Zásada přednosti unijního práva“

Ve věcech C-357/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19 Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko, dále jen „ICCJ“) odsoudil několik osob, včetně bývalých poslanců a ministrů, za trestné činy podvodu v oblasti DPH a trestné činy korupce a nepřímého úplatkářství, zejména v souvislosti se správou finančních

⁶³ Viz výše, rovněž v části II tohoto přehledu, nadepsané „Zrychlené řízení“, kapitola s názvem „2. Vztah mezi zrychleným řízením v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti a předběžnými opatřeními přijatými v řízení o předběžných opatřeních“.

prostředků pocházejících z rozpočtu Evropské unie. Curtea Constituțională (Ústavní soud, Rumunsko) tato rozhodnutí zrušil z důvodu protiprávního složení soudních kolegií jednak z důvodu, že o věcech, o kterých v prvním stupni rozhodoval ICCJ, mělo rozhodovat kolegium specializované na věci v oblasti korupce, a jednak z důvodu, že ve věcech, o kterých ICCJ rozhodoval v odvolacím řízení, měli být všichni soudci soudního kolegia určení losováním.

Ve věci C-379/19 bylo zahájeno trestní stíhání před Tribunalul Bihor (vyšší soud v Bihoru, Rumunsko) proti několika osobám obviněným z trestných činů korupce a nepřímého úplatkářství. V rámci návrhu na vyloučení důkazů je tento soud konfrontován s použitím judikatury Ústavního soudu, který prohlásil shromažďování důkazů v trestní oblasti za účasti rumunské zpravodajské služby za protiústavní, což vedlo ke zpětnému vyloučení dotyčných důkazů z trestního řízení.

Projednávaným sporům předcházela reforma soudnictví v oblasti boje proti korupci v Rumunsku, která již byla předmětem dřívějšího rozsudku Soudního dvora⁶⁴. Předkládající soudy se dotázaly, zda použití judikatury vzešlé z různých rozhodnutí Curtea Constituțională (Ústavní soud) týkajících se pravidel trestního řízení použitelných v oblasti podvodů a korupce může být v rozporu s unijním právem, zejména s ustanoveními tohoto práva, jejichž cílem je ochrana finančních zájmů Unie, záruky nezávislosti soudců a hodnoty právního státu, jakož i zásady přednosti unijního práva.

Předkládající soudy ve věcech C-357/19, C-379/19, C-811/19 a C-840/19 požádaly o použití zrychleného řízení o předběžné otázce s tím, že situace osob obviněných v rámci původních řízení vyžaduje odpověď bez zbytečného odkladu. Pokud jde konkrétně o věci C-357/19, C-811/19 a C-840/19, uvedly rovněž, že plynutí času může ohrozit případný výkon trestu.

Pokud jde o věci C-357/19 a C-379/19, Soudní dvůr rozhodl, že není důvodné uvedené žádosti vyhovět. Předseda Soudního dvora nicméně rozhodl o přednostním projednání věci podle čl. 53 odst. 3 jednacího řádu.

Naproti tomu pokud jde o věci C-811/19 a C-840/19, předseda Soudního dvora uvedl, že z těchto věcí posuzovaných společně s věcmi C-357/19 a C-379/19 vyplývá, že u rumunských soudů panuje nejistota ohledně výkladu a použití unijního práva ve velkém počtu případů spadajících do trestního práva, v nichž jde o běh promlčecí doby, a tudíž o riziko, že trestné činy zůstanou nepotrestány. Za těchto podmínek a s ohledem na stav věcí C-357/19, C-379/19 a C-547/19, v nichž vyvstávají podobné otázky týkající se výkladu unijního práva, rozhodl předseda Soudního dvora o projednání věcí C-811/19 a C-840/19 ve zrychleném řízení.

⁶⁴ Rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor Din România” a další (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, [EU:C:2021:393](#)).

2. Vztah mezi zrychleným řízením v rámci žaloby pro nesplnění povinnosti a předběžnými opatřeními přijatými v řízení o předběžných opatřeních

Usnesení ze dne 11. října 2017, Komise v. Polsko (C-441/17, [EU:C:2017:794](#))

„Zrychlené řízení“

Jak bylo uvedeno výše⁶⁵, podala Komise proti Polské republice žalobu pro nesplnění povinnosti směřující k tomu, aby Soudní dvůr konstatoval, že Polská republika nesplnila povinnosti, jež pro ni vyplývají ze směrnice o stanovištích a směrnice o ochraně ptáků. V této souvislosti Komise podala na základě čl. 279 SFEU a čl. 160 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora návrh na předběžná opatření za účelem nařízení předběžných opatření do doby, než Soudní dvůr rozhodne ve věci samé.

Komise rovněž na základě článku 160 odst. 7 jednacího řádu Soudního dvora navrhla, aby byla tato předběžná opatření nařízena dříve, než Polská republika předloží vyjádření, a to z důvodu, že stanovištím a celistvostí lokality Natura 2000 Puszcza Białowieska hrozí závažná a nenapravitelná újma. Místopředseda Soudního dvora tomuto návrhu vyhověl a nařídil Polské republice, aby, s výjimkou případu ohrožení veřejné bezpečnosti, pozastavila výkon dotčených lesnických zásahů až do vydání usnesení, kterým bude ukončeno řízení o předběžných opatřeních (usnesení ze dne 27. července 2017, Komise v. Polsko, C-441/17 R, [EU:C:2017:622](#)).

Pokud jde o vztah mezi návrhem na předběžná opatření a zrychleným řízením, o jehož uplatnění rozhodl předseda Soudního dvora i bez návrhu, posledně jmenovaný uvedl, že i když je pravda, že Soudní dvůr i nadále projednává návrh na předběžná opatření, nemění to nic na tom, že předmět a podmínky jeho provedení nejsou totožné s předmětem a podmínkami zrychleného řízení. V daném případě však podle něj bylo zřejmé, aniž bylo dotčeno usnesení, kterým mělo být ukončeno řízení o vydání předběžných opatření, že projednání věci ve zrychleném řízení bylo odůvodněno její povahou (z důvodů uvedených výše v kapitole „1.7 Nebezpečí závažných škod na životním prostředí“).

Usnesení ze dne 15. listopadu 2018, Komise v. Polsko (C-619/18, [EU:C:2018:910](#))

„Zrychlené řízení“

Jak bylo uvedeno výše⁶⁶, podala Komise žalobu pro nesplnění povinnosti proti Polské republice směřující k tomu, aby Soudní dvůr konstatoval, že Polská republika přijetím

⁶⁵ Viz výše, rovněž v části II tohoto přehledu, nadepsané „Zrychlené řízení“, kapitola s názvem „1.7 Nebezpečí závažných škod na životním prostředí“.

⁶⁶ Viz výše, rovněž v části II tohoto přehledu, nadepsané „Zrychlené řízení“, kapitola s názvem „1.2 Zvláštní závažnost právní nejistoty, jež je předmětem řízení o předběžné otázce“.

nového zákona o Nejvyšším soudu (Sąd Najwyższy, Polsko) nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU ve spojení s článkem 47 Listiny. V této souvislosti Komise podala na základě čl. 279 SFEU a čl. 160 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora návrh na předběžná opatření za účelem nařízení předběžných opatření do doby, než Soudní dvůr rozhodne ve věci samé.

Komise navíc na základě čl. 160 odst. 7 jednacího řádu Soudního dvora navrhla, aby byla tato předběžná opatření nařízena dříve, než Polská republika předloží vyjádření, a to s ohledem na bezprostřední nebezpečí vzniku vážného a nenapravitelného poškození zásady účinné soudní ochrany v souvislosti s uplatňováním unijního práva.

Místopředsedkyně Soudního dvora tomuto návrhu vyhověla. Polské republice tudíž nařídila, aby okamžitě a až do vyhlášení usnesení, kterým bude ukončeno uvedené řízení o vydání předběžných opatření, zaprvé přerušila uplatňování některých ustanovení zákona o Nejvyšším soudu (Sąd Najwyższy); zadruhé přijala veškerá nezbytná opatření k zajištění toho, aby soudci Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy), jichž se dotýká uvedený zákon, mohli vykonávat funkce na tomto soudě a požívali při tom stejného postavení a stejných práv a pracovních podmínek jako ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona; zatřetí se zdržela veškerých opatření, která směřují ke jmenování soudců Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy), jakož i veškerých opatření směřujících ke jmenování nového prvního předsedy tohoto soudu nebo k určení osoby pověřené řízením uvedeného soudu namísto jeho prvního předsedy; začtvrté Komisi každý měsíc oznamovala všechna opatření, která přijala k úplnému splnění povinností plynoucích z tohoto usnesení (usnesení ze dne 19. října 2018, Komise v. Polsko, C-619/18 R, [EU:C:2018:852](#)).

Pokud jde o vztah mezi návrhem na předběžná opatření a zrychleným řízením, o jehož použití rozhodl předseda Soudního dvora i bez návrhu, posledně jmenovaný konstatoval, že Soudní dvůr sice i nadále projednává návrh na předběžná opatření, ale že místopředsedkyně Soudního dvora přijala předběžná opatření, o jejichž nařízení Komise požádala a jež zůstávají v účinnosti až do vyhlášení usnesení, kterým bude řízení o vydání předběžných opatření ukončeno. Předseda Soudního dvora proto uvedl, že pokud Soudní dvůr v budoucím usnesení ponechá v platnosti předběžná opatření přijatá před vydáním uvedeného usnesení, má sama Polská republika zájem na tom, aby hlavní řízení o této věci bylo ukončeno co nejdříve, aby bylo uplatňování uvedených opatření ukončeno a otázky vznesené v této věci byly s konečnou platností rozhodnuty. Předseda Soudního dvora navíc zdůraznil, že předmět a podmínky provedení návrhu na vydání předběžných opatření a předmět a podmínky zrychleného řízení v každém případě nejsou totožné. V daném případě je přitom zjevné, aniž jsou dotčena rozhodnutí přijatá v usnesení o ukončení řízení o vydání předběžných opatření, že použití zrychleného řízení je odůvodněné povahou této věci (a to na základě skutečností uvedených výše v kapitole „1.2 Zvláštní závažnost právní nejistoty, jež je předmětem řízení o předběžné otázce“).

SOUDNÍ DVŮR
EVROPSKÉ UNIE

Ředitelství pro výzkum a dokumentaci

září 2024